Nr 3 dec 1985

boliden mineral

saxbergsnytt

Hårdsatsning i verket:

Nya flotationsapparater testas

Många av flotationsapparaterna i anrikningsverket är hårt slitna och kommer inom kort att kräva stora reparationsinsatser.

Med bakrund till detta ska verket efter julstoppet testa tre Aker FM-5/2 flotationsapparater.

- Vi har tänkt prova apparaterna ett halvår. Enligt prov i Laisvall kan man starta flotationsapparaterna "igensandade", något som underlättar nedkörningsprocessen inför helgstoppen hos oss, förklarar Johnny Söderman.

Kravspecifikationen på det metallurgiska utbytet bör sättas till ca 1 % höjning mot budget på koppar och bly med bibehållen konc halt, och på zink med ca 1-1,5 % utbyteshöjning och en konc haltshöjning med ca 1 %.

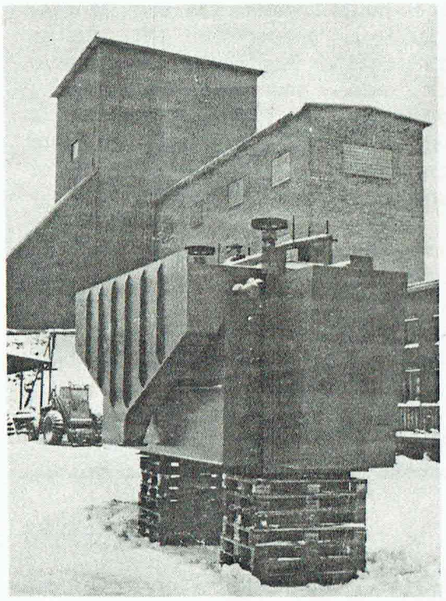

Utlånad till verket

Stig Markström heter en man från avdelning TMF Boliden, som den senaste tiden arbetat vid verket. Han är utlånad för att under två månader se över processen i verket.

- Vi måste få ordning på styrfilosofin för att nå bästa möjliga utbyten. Främst är det problem att hålla hög halt på zinksligerna, berättar Stig.

Nya lokaler

Det blir ingen renovering och utbyggnad av den befintliga personalrestaurangen som planerats och tidigare presenterats i Saxbergs-nytt.

- Vid de offerter vi tog in från entreprenörer visade det sig att vissa delar blev dubbelt så dyra. Byggnationerna var beräknade till en kostnad av 500.000 kronor, men efter offertförfarandet kom kostnaden att ligga på 800.000 kronor, berättar Raivo Maripuu.

Istället undersöker man möjligheterna att leasa en fristående byggnad, som ska placeras på planen norr om personalrestaurangen.

Norrlandsvagnar, Bygdsiljun, har nyligen varit på besök och målsättningen är att fatta beslut senast under januari månad.

Leif Lindström, Tekniska nämnden:

— Fyll lådorna med bra förslag

Sid 6

EPOS/TEA – nytt ekonomisystem från årsskiftet!

Sid 8

- Vi måste göra mer med det vi har!

Under senare delen av året har priset på zinkmetall fallit på ett drastiskt sätt från 9 kr/kg till nu under 5 kr/kg. De senaste årens höga zinkpris lockade fram mer metall på marknaden, vilket i dag - när konjunkturen vänt nedåt - innebär metallöverskott och vikande priser. Då zinkpriset noteras i dollar har dollarraset inneburit en ytterligare försämring av priset i svensk valuta.

Detta innebär tillsammans med vår låga produktion att vi i år kommer att göra en förlust i storleksordningen 9 miljoner kronor! Under årets budgetarbete har vi tvingats räkna med en mycket låg kostnadsökning. Trots detta pekar resultatet för 1986 på en förlust i samma storleksordning.

Vi måste nu införa restriktioner för att hålla nere kostnaderna. I klartext innebär detta begränsningar vid nyrekrytering samt vid upphandling av material och tjänster. Kort sagt - vi måste göra mer med det vi har!

Pejlingen

Under hösten kände Ture Germann vår organisation på pulsen genom den PEJLING han utförde i form av intervjuer med 29 saxbergare. Ture har kommenterat undersökningen i en personlig inlaga i detta Saxbergs-nytt. Det positiva bemötande vi fick i intervjuarbetet innebär att jag och mina närmaste medarbetare fick ett värdefullt underlag för den fortsatta utvecklingen av ledningsorganisationen och därigenom relationerna inom vårt område. TACK!

Ett nytt år

Ingen av oss tittar enbart i backspegeln när vi kör bil, utan alla vet att uppsikten framåt är det väsentligaste. Så är det naturligtvis också för oss i Saxberget!

Låt oss komma igen med gemensamma krafter och visa framfötterna. Men innan vi är där tillönskas alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

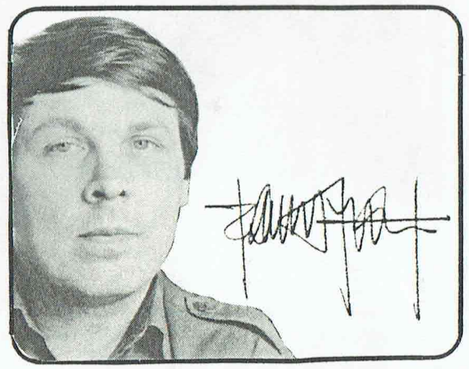

Julstopp

Fredag den 20 december kommer anrikningsverket att stoppa för julhelgen. Den 6 januari beräknas julmaten vara slut och man återgår förhoppningsvis välmående till arbetet.

Ture Germann, f d legodräng i Saxberget:

— Styr tillsammans mot en positiv framtid!

Vecka 36 träffade jag 29 saxbergare, utvalda för att representera såväl kollektivanställda som arbetsledare i proportion till åldrar och antal. Jag hade av Raivo och hans ledningsgrupp fått i uppdrag att lyssna och pejla insikter och åsikter om problem och möjligheter i Saxberget samt kunskaper om företaget.

Ett seriöst uppdrag, som jag tagit med stort allvar. Jag vill ta detta tillfälle i akt att få tacka alla, som ställde upp och visade mig så stort förtroende.

Nu har jag avrapporterat till ledningsgruppen och min förhoppning är, att de initiativ och åtgärder som i första hand Raivo, Kurt och Jonny kommer att omedelbart ta och som successivt kommer att tas av flera har sitt ursprung i det, som jag fick lyssna till under vecka 36.

Måtte Du som jag träffade och Dina arbetskamrater både känna igen, förstå, satsa och hjälpa till att styra tillrätta och framåt mot en efterlängtad positiv framtid för Saxberget!

Som tack för senast - vi hade ju lite roligt också vid kaffekoppen - vill jag ge Er denna saga:

SAGAN OM SAXBERGET:

Åkern i Saxberget var inte den lättaste att odla - den är ojämt sammansatt och har en period varit brukad av flera olika bönder, av vilka flera arbetat efter eget huvud oberoende av varandra.

I några fall har man plöjt sönder redan satta potatisar och odlat över varandra. Åkern har varit en bedrövlig syn - bitvis är fårorna snygga och prydliga, bitvis korsar de över varandra och så kvarstår bitar, som inte är odlade alls.

Nuvarande Storbonde har insett åkerns egentliga skönhet och möjligheter. Han trivs och vill satsa för framtiden - Han har städslat två nya bönder, som har rykte om sig att vara duktiga och nu tänker han ta itu med de andra för nästa års skörd - ja, den kommer att skänka både ögonfröjd och ge den skörd, som så många i byn har längtat efter. Och det instämmer också de flesta av småbönderna och drängarna i!

Och att åkern har stenar, träd och buskar på några ställen gör den inte obrukbar, men man måste förstås se upp, så man inte kör fast, eller rent av kolliderar bakom busken!

Och den dräng, som eventuellt står och trycker bakom en skreva får passa sig för plogen, för nu blir det bråttom med hästen - fort kommer det att gå, så jorden yr och sprutar! Kylan kommer och det minskar i låren.

Även om några av Storbondens bröder har till låns... så nog är det en riktig skatt - den potatis, som själv man satt!

Tänk, håll ihop och knoga på - det kommer att löna sig!

Hälsar Ture Germann,
som tjänte legodräng i Saxberget vecka 36.

** Vem tjuvsköt älgtjuren? Raivo Maripuu visar upp den trofé som tjuvjägarna lämnade kvar på slaktplatsen.*

Tjuvskjuten kapitalälg

Vem tjuvskjuter älg på Bolidens marker i Kopparberg?

Det undrar både polis och jägare från Saxbergsgruvan, sedan de den 9 november påträffade en nyligen tjuvskjuten älgtjur, på den s k Östra skogen i Kopparberg.

- Vi upptäckte lite blod på vägen, och cirka 100 meter från vägen hittade vi en "tjuvslaktad" älgtjur. En grann udda 14-taggare, huvud och sidor var lämnade. Samt en yxa, berättar Raivo Maripuu.

Tjuvjakten är polisanmäld.

Jägarexamen

Åtta intresserade jägare och viltvårdare kommer att i studiecirkel läsa in Jägarexamen. Ett material som framtagits av Statens Naturvårdsverk.

Kursstart blir troligen under januaris andra hälft.

Ny infart ger säkrare industriområde

Nu ska Saxbergsgruvans industriområde göras säkrare. Infarten till området har byggts om.

En vägbom ska sättas upp för att stoppa obehörig trafik. Vid vägbommen som ska automatregleras är även en vändplan byggd.

På så sätt hoppas man eliminera eventuella olyckor inom området av obehöriga som av misstag kört in.

Samtidigt gjordes också infarten till kontoret.

* *

Fria skyddskläder minskar förbrukningen?

Från den 1 december i år får alla anställda "fria" skyddskläder. Enligt överenskommelse med Gruv får var och en rekvisitionsrätt att hämta ut overaller, handskar, gummikläder och skor från förrådet.

När nya persedlar hämtas ut ska den utslitna overallen eller vad det nu kan vara, bytas in. Uppföljning av förbrukning sker som vanligt via datalistor från förrådet.

Detta system har redan tagits i bruk i Kristineberg, och där har man märkt en kraftig minskning av persedeluttag.

Kurt Gustafsson ny chef i gruvan:

– Vi måste öka det förebyggande underhållet

Du har hunnit vara här ett par månader och lärt känna gruvan. Trivs du?

- Alldeles utmärkt. Det känns rätt.

Idag ligger gruvan efter i produktionen, hur kan ni rätta till det problemet. Och varför har det blivit så?

- Vi har legat efter i rampdrivningen, vilket är den största "boven" i produktionsminskningen. Men vi har också haft en del haverier på maskiner, beroende på dåligt förebyggande underhåll.

Arbetar ni med att förbättra det förebyggande underhållet?

- Underhållet måste organiseras upp ordentligt. Maskinförarna gör redan idag viss daglig service, men den kan förbättras.

Har ni tagit det nya ventilationsschaktet idrift?

- Ja, i början av december. Vi har ännu inte trimmat in det helt, men redan nu fungerar det förvånansvärt bra.

Har du bosatt dig i Saxdalen?

- Nej jag bor i Storå, vilket betyder att jag pendlar 12 mil varje dag. Det är faktiskt inga problem, nu har jag tid med relaxing.

Anledningen till varför vi bosatt oss i Storå är att jag byggde en villa där 1979 under min Gränggestid. När vi bott i Laisvall har vi haft villan uthyrd.

Till slut, hur vill du att framtiden i Saxbergsgruvan ska se ut?

- En djup ramp, med bra maskinpark och stora feta malmkroppar...

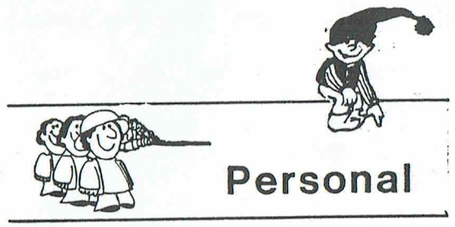

Personal

Nyanställda
Sigvard Sjölund
Lennart Hägg
Leif Läräng
Stig Jansson

Slutat
Åke Karlström
Bert Barkar
Veli Kekäle
Roland Hansson
Karl-Axel Yngvesson
Helge Wainikka
Benny Larsson
Torbjörn Ohlzon

Pension
Greta Karlsson, 30/9 -85

Leif Lindström, ordförande i Saxbergets Tekniska nämnd:

—”Min Idé” kan bli lönsamt för både anställda och företaget

Nu har förslagsverksamheten - Min Idé - ryckts igång igen. I drygt 1,5 år har verksamheten legat nere i Saxberget. Men nu strömmar förslagen in i en jämn ström från områdets anställda.

- Vi skäms för att vi tidigare varit så dåliga på förslagsverksamheten, men nu ska vi banne mej visa övriga Mineral att även vi har kluriga lösningar på problemen.

Med entusiastiska ordalag beskriver Leif Lindström, ordförande i Saxbergets Tekniska nämnd, hur förslagsverksamheten ska fungera.

- Vi vill ha en ökad aktivitet runt problemlösningar och på så sätt skapa en familjär anda. Har man själv skapat lösningar känner man på ett annat sätt för utrustning och arbetsplats. Det är också bra att veta att man själv kan påverka arbetsplatsen och förbättra den, och dessutom tjäna en hacka, understryker Lindström.

Under hela 80-talet har förslagsverksamheten varit väldigt svag i Saxberget, 1980 inlämnades 6 förslag, 1981 0 förslag, 1982 1 förslag, 1983 4 förslag och 1984 0 förslag.

Dystra siffror som redan under hösten och vintern förbättrats betydligt.

Vid nämndens sammanträde i september belönades 10 förslag från Saxberget. Flest förslag hade Herbert Stephan, fem av hans förslag belönades.

Vid förslagsnämndens sammanträde i Boliden (belöningar över 1.000 kronor) den 10 december, belönades Ulf Holm med 5.000 kronor för "Expanderpropp för byte av ventil under dorr". Vid förra sammanträdet belönades Ulf med 1.000 kronor. Grattis!

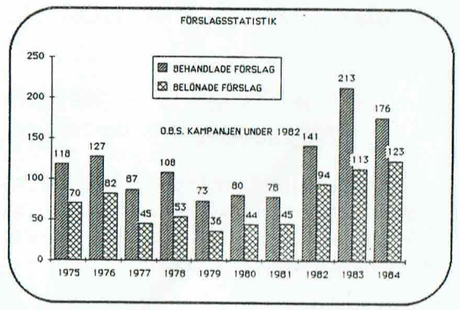

Den högsta belöning som utbetalats inom Mineral är fina 30.000 kr. Men mer kan det bli för det finns inte några begränsningar...

- Eftersom vi har en gammal anläggning med "tunga" problem borde det finnas stort utrymme för idékläckare, säger Leif Lindström.

Så sätt igång med idékläckandet, runt om inom arbetsplatsen finns Min Idé-lådor utsatta. Lådor som förhoppningsvis ska fyllas med bra förslag...

Trimma Mineral

Nytt ekonomisystem efter årsskiftet:

EPOS/TEA stärker Mineral

Nu pågår ett intensivt utbildnings- och förberedelsearbete med att införa Boliden Minerals nya ekonomisystem som ska tas i bruk vid årsskiftet.

Ekonomisystemen är egentligen av två dimensioner. En del är EPOS, (Ekonomisk Planering Och Styrning) som hjälper oss att bättre klara vår budgetuppföljning. Den delen har redan de flesta av våra anställda hört talas om. Den andra delen, TEA (Teknisk Ekonomisk Analys) hanteras lokalt på varje gruvområde och möjliggör en mer detaljerad och snabbare information om reparations- och underhållskostnader på våra maskiner och anläggningar.

Bakgrunden till införandet av det nya ekonomisystemet är helt enkelt att det befintliga systemet med åren blivit gammelmodigt. Kanske lite tillspetsat uttryckt, men med dagens krav på snabb kostnadsuppföljning och ekonomisk redovisning måste ett nytt ekonomisystem införas.

Med EPOS och TEA får vi bättre ekonomisk information för att snabbt kunna se kostnadsutvecklingen. Ökat resultatansvar för alla anställda, man ska på ett enklare sätt se de ekonomiska resultatet av sitt eget arbete.

På så sätt hoppas man också öka engagemanget av personalen då man själva får en överskådlig blick av ekonomin.

Ett gigantiskt utbildningsprogram har startat, en s k "trestegsraket". Första steget är redan avklarat (utbildning av områdeschefer, fack, lokal utbildningsgrupp, samt avdelningscheferna).

Steg två består av utbildning av verkmästare, fogde, arbetsledare och förmän.

Utbildningsledare i Saxberget Göte Byström och Leif Lindström.

Steg tre kommer förmän och arbetsledare att ansvara för. De ska utbilda alla underställda som är "blankettanvändare". Vi kommer med andra ord alla att bli berörda av EPOS/TEA; nya blanketter och rutiner ska införas.

Kritiska röster har höjts mot att utbildningen kommit igång så sent. Men detta är med avsikt, utbildningen ska vara slutförd exakt vid årsskiftet då de nya ekonomisystemen ska tas i drift.

Utbildningsansvariga vill inte ha ett långt glapp mellan utbildning och starten av det nya ekonomisystemet. Vi klarar övergången bäst när de inlärda kunskaperna är som färskast.

1986

Lycklig ”Olycka” slog till med ”släggan”

De slocknade blev knockade

Lasse Åberg träffar bollen till Rolf Perssons förvåning.

□ De kom från Morgårdshammar, Björsjö, Sunnansjö och Nyhammar. Folk som vi aldrig tidigare sett på Hillängen. Med ett stadigt grepp om handväskan stultade tanterna in för att se hur Bosse Larsson såg ut i verkligheten och om Ulf Elfving verkligen är så lång som han låter i radio.

Lions bjöd 1350 personer på årets fotbollsfest på Hillängen.

Först kom Ludvika musikkår precis som vi är vana vid när det är någonting alldeles extra på gång.

Under tiden publiken samlades sparkade en hoper småflickor boll och skapade förvirring. Åtminstone hos Lions speaker Birger Sjöström som ändrade resultat och lag stup i kvarten. Till sist kom vi fram till att Skogsbo hade vunnit med 2—1 mot IFK Ludvika eller om det var Avesta som hade fått stryk. Riktigt utrett lär det aldrig bli.

Publiken strömmade till i allt tydligare skaror. Den köpte lotter och program i massor. Man kunde nämligen vinna resor och fotbollar, berättade Sjöström i högtalaren. Min bänkgranne vann en lyxkryssning till Åbo för två personer. Jag grämdes över att inga sidovinster, som i bingo, utgick.

Man kunde väl åtminstone ha vunnit en cykeltur till Norsbro?

Hjelte ingen hjälte

Så var det då så småningom dags för avspark efter det att några duktiga människor hyllats (se särskild plats).

Det blev något av en besvikelse. Arrangerande Lions och Lioness Ängskiockan hade tidigare i veckan viskat i vårt rosenöra att domaren — vänsterhalven från Nusnäs — Gunnar Hjelte — skulle göra entré per helikopter. De bidde inget. Elaka tungor gjorde gällande att flygetyget inte orkade lyfta eftersom passageraren envisades med att ha för mycket snus i handbagaget.

En MYCKET partisk kommentator i form av Bengt Bedrup berättade för den mindre vana delen av publiken vad det var man såg. Kommentarerna var av den sorten att man stundom starkt betvivlade att Bedrup verkligen blivit av med sina alkoholproblem.

Bla tyckte han sig se Roger Sundin här och var på planen svaret och hans energi kan bara jämföras med socialchefen Nicke Nyströms. Han låg i som om det gällde att tömma ett par tre Marnäsliden.

Rune Lindberg (c) hade givetvis grön tröja och svarade för ett antal förnämliga ingripanden.

— Roligt att se en centerpartist som gör litet nytta, sade bänkgrannen.

När TV-lagets Janne Kårström sedan kom fri med målvakten Lindberg var ledningsmålet ett faktum.

Givetvis spelade Kårström CENTER!

Även himlen grät

Så blev det paus. Då visade det sig att vaktmästaren låst dörren till omklädningsrummen. Jag förstår honom. Han kunde väl inte i sin vildaste fantasi drömma om att någon av spelarna verkligen behövde gå in och VILA efter den första halvleken. Till och med himlen började gråta och man undrade ett tag om det var Sjö-Lions som hade arrangerat tillställningen.

Andra halvlek startade med att Bosse Larsson gjorde 1—3 på ryggskott. (Han sköt ett skott som ändrade riktning på Bertil Risbergs rygg och studsade in).

Därefter gjorde Janne Kårström 1—4, Hasse Bengtsson 2—4 och Åke Vester 3—4.

Sen förstörde Ted Åström matchen genom att göra 3—5 och aldrig har man väl skådat lyckligare ”Olycka”. Det hjälpte inte att hemmalaget fick straff. Krogägare Rolf Sundberg klappade till för pub och fosterland men tror ni inte att Ronnie Hellström räddade både straff och retur på ett sätt som fick en att tro att han stått i mål förr.

Därefter satt vi bara och väntade på kvittering och straff. Det bidde inge. Funktionärer och spelare hade bord på Grand och man började längta in i krogvärmen. Det fick bli 3—5 och vi andra fick gå hem och titta på TV. Så var det inget mer med det.

BERTIL DANIELSSON
YVONNE ÅSELL
(Foto)

Grängesbergs lucia

Kandidat 7

Ann-Cathrine Jacobsson

Ålder: 20 år.

Sysslar med: Arbetar i charkdisken på ICA Gruvhallen, Grängesberg.

Bästa maträtten: Pastarätter.

Bästa teveprogrammet: Miami Vice.

Bästa artisten: Det är många jag tycker om, men bäst är nog Peter Cetra och Eurytmics.

Det här gör jag om tio år: Jag hoppas att jag har hälsan och mår bra.

Ann-Cathrine Jacobsson bor på Öraberget i Grängesberg, men är född och uppvuxen i Saxdalen.

På fritiden läser hon gärna böcker:

– Ja, jag läser alla slags böcker. Nu senast har jag till exempel läst Jackie Collins Hollywoodfruar och nyligen läste jag First Blood 2.

Ann-Cathrine har alltså ganska bred smak när det gäller böcker.

Dessutom tycker hon mycket om att resa utomlands:

– I somras var jag till Playa del Ingles. Det var jätteskönt.

Ann-Cathrine blev väldigt glad när hon fick höra att hon hade anmälts till Grängesbergs lucia.

– Det är kul att få vara med första gången när Grängesberg har en lucia. Och så är det roligt när folk kommer och pratar med en på affärn.

– Det viktigaste är i alla fall att jag får vara med och glädja människor, till exempel på Granliden och Vårdcentralen.

Torsdag 11 december 1986

Saxdalsflicka blir Grängesbergs första Lucia

Hoppsan!

En saxdalsflicka blir Grängesbergs första Lucia!!!

Ann-Catrine Jacobsson, 20, från grannbyn Saxdalen tog hem spelet och blir alltså gruvsamhällets historiska ljusdrottning!!!

Men det hela är inte riktigt lika snopet som det låter för arrangörerna.

Sedan en tid tillbaka så både arbetar och bor nämligen Ann-Cathrine i Grängesberg.

Efter fredagskvällens ”Grängesberg-kan” med underhållning av olika former, utsträckt affärsöppet, basaranordningar o.s.v. väntar två hektiska dagar för saxdalsflickan och hennes följe. Bl.a. ska man besöka vårdcentralen och pensionärshemmet Granliden samt medverka på Korpens Dag. Det stora nöjet att kröna lucian vilar på blomsterhandlare Wictor Hjalmarssons axlar.

En högtid som förlagts till järnvägsplan — eller Hans Ingels plan som platsen numera enligt Grängesfrämjandets beslut ska kallas. Genom Ann-Cathrines seger vå-

Ann-Cathrine Jacobsson, 20, aktade inte för rov, saxdalsflicka som hon är, genom att bli historisk ljusdrottning i Grängesberg.

som kommer att sträcka sig långt

Ett sjusjungande luciafölje kommer Grängesberg att få uppleva på fredag. Även på måndagskvällen, när luciavalets resultat tillkännagavs, trimmades flickorna med aktuella lucia- och julsånger. (Foto: Eie Rask)

1986

Gränges premiärlucia
EN GLAD LJUSGLIMT

Grattis, grattis, grattis... Blomster och kramar.

En solglittrande glad tjej som spred ljus och värme omkring sig redan innan luciadressen hunnit på...

Så var det när rösträkningen var avslutad kring Grängesbergs första Lucia och stunden var inne att avslöja att ”sjuan”, 20-åriga Ann-Cathrine Jacobsson, blir gruvsamhällets ljusdrottning som krönes på fredag kväll.

Det skedde i Norra skolans musiksal på måndagskvällen. Lokalen vald för att luciagänget inte heller den här kvällen skulle missa att öva sångerna som skall framföras vid luciafirandet. Hela gänget ville också vara samlat i det ögonblick när resultatet av omröstningen tillkännagavs.

Lätt chockad

– Jättekul, var hennes egen kommentar till resultatet, samtidigt som hon avslöjade att hon kände sig litet lätt men glatt chockad.

De övriga sex kandidaterna, som nu rycker in som assisterande tärnor, grattade helhjärtat Ann-Cathrine till utnämningen.

I det här gänget var det inte fråga om vinnare och förlorare. Alla har ställt upp för att göra en gemensam insats i Grängesberg som ljusspridare.

Blomster

Från Bergslagsposten överlämnades en blomsteruppsats genom Yvonne Dafgård och från köpmännen i Grängesberg genom Ingvar Henriksson.

Kamratgäng

– Ett fint kamratgäng har vi blivit under sångövningarna, sade Lucian Ann-Cathrine. Att det också blir ett sjusjungande gäng gavs smakprov på redan i måndags kväll med Katarina Wahlqvist-Dahl vid pianot och sångledare.

Gladlynt

– Vem är hon då Grängesbergs första Lucia?

Jo, som nämnts en gladlynt och lättsam 20-årig tjej. Jobbar sedan ungefär ett år tillbaka i charken vid en av Grängesbergs större livsmedelsaffärer.

Har kille och lägenhet i gruvsamhället och bor i Örabergsområdet.

Gillar på den sportsliga sidan främst ishockey och håller på Brynäs. För egen motion tar hon gärna en och annan promenad.

Vill också gärna vara hemma i myshörnan och fördjupa sig i all slags litteratur, tidningar och böcker. I sistnämnda sammanhang gärna en deckare.

Annars tycker hon sig främst vara en helt vanlig tjej.

Kanske är det också just hennes enkla chosefria framträdande som gör henne så lämplig som ljusets budbärare så här i mörkret.

Posten vägrar ändra namnet för Saxdalen

27/3-86

Mötet med företagarna och föreningsmänniskorna skulle bara vara en formalitet. Inom en mycket snar framtid skulle Saxdalen få tillbaka sin gamla postadress. För det hade ju postgeneralen Bertil Zachrisson lovat.

Men det var en besviken skara saxdalsbor som vandrade hem från ortens Folkets hus på tisdagskvällen.

Tvärt emot alla förhandstips levererade nämligen postfolket ett för saxdalsborna negativt besked:

– Postadressen ”772 00 Grängesberg” får saxdalsborna behålla!

När postens regionschef Bengt Stelin, Borlänge, marknadschefen Sven Fryksén, Borlänge och Hasse Lindberg, Stockholm, sagt några meningar med den här innebörden, var ett uppror hotande nära.

Det finns flera orsaker till att postledningen avvisar saxdalsbornas önskemål om att få adressen ”772 04 Saxdalen” eller 770 11 Saxdalen”.

– Det har visat sig att det är mycket svårt att ändra på postadresserna. De stora databaserade adressregistren skulle drabbas av stora problem och kostnader om vi började ändra på postadresserna. Dessutom finns ett riksdagsbeslut på att postadresserna inte får ändras, hävdade Bengt Stelin och viftade med en kopia av riksdagsbeslutet.

Hasse Lindberg, Bengt Stelin och Sven Fryksén menade att deras chef, postgeneralen Bertil Zachrisson, ”förhastat sig”. Saxdalen tvingas behålla den förhatliga postadressen.

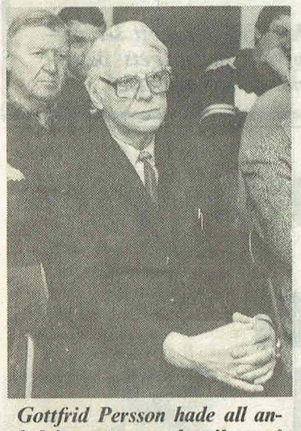

Gottfrid Persson hade all anledning att vara besviken på tisdagskvällen.

Imponerade chefer

Om postadressen Saxdalen fick heta Saxdalen skulle ett par hundra andra orter följa efter med samma krav och det skulle sluta i rent kaos, påstod postcheferna.

De 15-talet representanter för saxdalsborna hade svårt att se logiken i resonemanget. Speciellt som Nyhammar, Sunnansjö och Grangärde fått behålla sina gamla hederliga postadresser utan att den ordningen för den skull ställt till med något elände för dataregistren.

Trion från postverket förklarade sig vara ”imponerade” över lokalbefolkningens kampvilja för ett eget postnummer. Men så fort de blev hårt ansatta, hänvisade postcheferna lägligt nog till riksdagsbeslutet.

Efter närmare ett par timmars diskuterande hit och dit framkom det att det trots allt är fullt möjligt att utelämna ordet ”Grängesberg” i postadressen.

På en direkt fråga konstaterade Bengt Stelin att posten kommer fram ändå. Huvudsaken är att postnummersiffrorna är tydliga, inflikade kollega Hasse Lindberg.

Under kvällen fick saxdalsborna också lära sig att skriva adresser på ett annat sätt i fortsättningen. På mellanraden – som hittills varit reserverad för gatunamn eller postlådenummer, ska det i framtiden även stå orts- socken- eller gårdsnamnet.

– Vi vill kämpa för att de gamla ortsnamnen bevaras. Därför finns förslag på att vi ska lära svenska folket att skriva ortsnamnet på mellanraden, efter gatuadressen eller postlådenumret, framhöll Stelin.

Äras den som äras bör

På en försynt fråga från saxdalsborna om inte denna nyordning skulle betyda stora problem och kostnader för innehavare av stora adressregister, blev svaret att kostnaderna blir ännu större om postadresserna ändras.

– Det är enklare för registren att lägga in orts- socken- eller gårdsnamn på mellanraden.

Det finns flera orsaker till saxdalsbornas protester mot att tvingas heta 772 00 eller 772 04 – i postsammanhang. Postadressen har genom åren varit en ständig källa till förargelse.

Personer som är okända på trakten och tänkt sig besöka exempelvis något företag i Saxdalen, har mer än en gång setts virra runt i Grängesberg. Och idrottsmän från Saxdalen har i prislistorna blivit presenterade som boende i Grängesberg.

Men det verkar vara helt omöjligt att få namnet ändrat. Saxdalsborna får börja skriva Saxdalen på mellanraden och utelämna Grängesberg på tredje raden.

Det var den enda trösten postcheferna kunde ge.

Saxdalen=Grängesberg

SAXDALEN (DD). Många upprörda saxdalsbor hade mött upp till det informationsmöte som posten anordnade om Saxdalens vara eller inte vara som postadress. Ända sedan 1969 då den stora postnummerreformen genomfördes har byborna upprörts av att heta Grängesberg.

Hasse Lindberg från postens huvudkontor i Stockholm och Bengt Stellin och Sven Fryxen från postverket i Dalarna kunde inte glädja byborna med en postadressändring tillbaka till det gamla Saxdalen.

Politiker och idrottsmän från byn har i massmedia kommit från Grängesberg. Företagen i byn får felförsändelser. Besökare har i timmar irrat omkring och letat efter personer och företag i Grängesberg trots att dom finns i Saxdalen. Bilförsäkringar blir 100 kronor dyrare i Saxdalen än i grannbyarna Sunnansjö och Grangärde — allt för att man mot sin vilja döpts till Grängesberg.

Hasse Lindberg som presenterades som postverksgeneralen Bertil Zakrissons utsända sa:

— Vi pratar inte bara om Saxdalen, det finns en lång rad orter med samma problem. Så sent som förra veckan behandlades ortsnamnsfrågan i riksdagen — det blir ingen ändring, sa Hasse Lindberg.

Att ändra ortsadress medför stora kostnader för adressregisterföretagen som har adresser på data. Som exempel nämndes de fem miljonerna adresserna i bilregistret, 8.5 miljoner i riksskatteverkets register. Omkring 200 miljoner per år kostar otydliga adresser postverket. Man vill förenkla ytterligare.

Några positiva nyheter kunde dock Bengt Stellin meddela. Postkontoret i Saxdalen ska få heta Saxdalen istället för Grängesberg fyra. Postkontorets stämplar skall få Saxdalen med i stämpeln. Och han utlovade hjälp till företag i Saxdalen att få nya adressetiketter kostnadsfritt, med ett nytt sätt att skriva adressen.

— Adressen består av tre rader. Den tredje raden med postnr, och postadress behövs för postens interna sortering. Ni måste vänja er vid ett nytt sätt att skriva adressen, på mellanraden kan ni ange gata postlåda och ort, sa Bengt Stellin och tyckte att det var synd att beröva folket sitt ortsnamn.

En snabbtänkt saxdalsbo insåg då att man kan utelämna postadressen Grängesberg genom att bara uppge ett tydligt postnummer, och Saxdalen på andra raden.

— Vi kan inte hindra användning av bara nummer för vi sorterar efter numret, sa Bengt Stellin. Hasse Lindberg kunde ge upplysning att det bara används postnummer numera på pensionsanvisningarna som är en av postens största kunder.

Gottfrid Persson som tillsammans med företagare och bybor länge kämpat för att få tillbaka ortsnamnet i adressen sa att postnummerrationaliseringen uppvisar en stor kunskap men den är gjord utan erfarenhet.

Bo Stellin utlovade att han nästa gång han kommer till Saxdalen ska försöka få med Bertil Zakrisson och en bybo lovade att bjuda på kaffe och tårta när postverket har ändrat ortsnamnet.

BO JOFFER

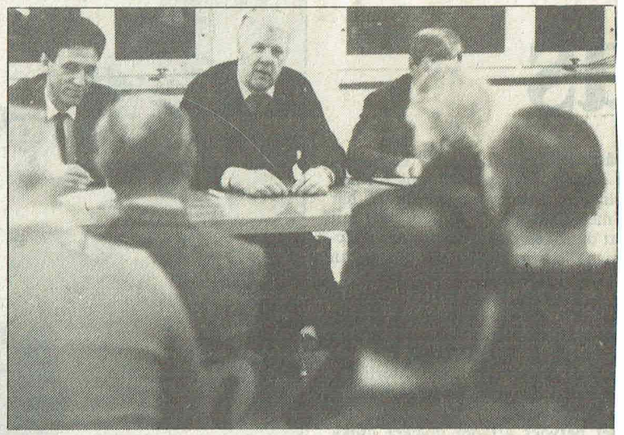

Många saxdalsbor hade mött upp för att ge sina synpunkter till Hasse Lindberg, postverket i Stockholm, Bengt Stellin och Sven Fryxén från postverket i Dalarna. (Foto: BO JOFFER).

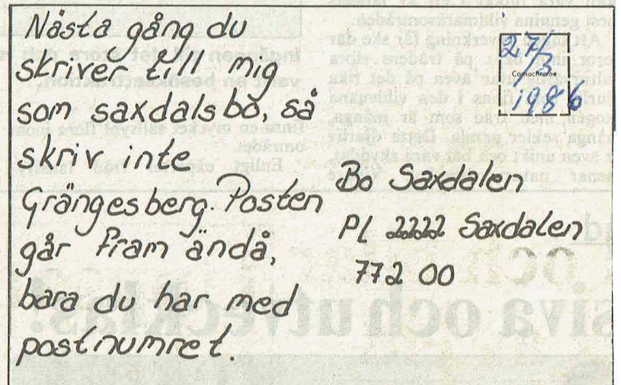

Så här föreslog en saxdalsbo att man ska skriva adressen när man vill nå någon i Saxdalen — utelämna postadressorten Grängesberg.

Saxdalen är Saxdalen

86

Efter otaliga skrivelser till postmyndigheterna har Gottfrid Persson och övriga saxdalsbor äntligen segrat. Grängesberg 4 blir Saxdalen.

Saxdalen ska heta Saxdalen även i postsammanhang!

Det har postverkets generaldirektör Bertil Zachrisson bestämt.

– Det här är verkligen en glad nyhet för oss i Saxdalen, säger Gottfrid Persson.

Gottfrid är den som har lett bybornas mångåriga kamp i den här frågan.

Han fick beskedet i tisdags kväll. Då ringde Grangärdes s-märkta riksdagsman Yngve Nyquist upp Gottfrid. Nyquist berättade att han träffat postgeneralen och att denne då låtit meddela att Saxdalen ska få tillbaka sin gamla ortsadress.

Det anonyma tråkiga namnet Grängesberg 4 försvinner.

– Jag sammanträffade med Bertil Zachrisson i tisdags i samband med riksdagens öppnande. Jag har tidigare stött på honom i ärendet och tyckte nu att det kunde vara på sin plats att påminna Zachrisson om postproblemet i Saxdalen. Han lämnade då det glädjande beskedet att ortsadressen ska ändras till Saxdalen. Det återstår bara en del formalia, påstod han, berättar Yngve Nyquist för Bergslagsposten.

Nu ger sig postverket efter Gottfrids kamp

hoppet, säger Gottfrid Persson. Särskilt med tanke på att riksdagen så sent som i april tog ett beslut som närapå drog ned rullgardinen alldeles i Saxdalen.

I beslutet – som gällde den nya ortsnamnsordningen för hela riket – sas nämligen att inga postnummerorter skulle ändras "tillbaka" till vad som varit förut.

Nu har det tydligen skett en helomvändning. Kanske har ett personligt brev som Gottfrid Persson författade till postgeneralen Zachrisson haft viss betydelse. Brevet skrevs i våras och där Persson bönade och bad om att Saxdalen borde få tillbaka sin status som egen postnummerort.

700 skrev på

I den här frågan har saxdalsborna varit helt eniga. 1981 gjordes en namninsamling där en återgång till Saxdalen som postnummerort krävdes. 700

Det var 1969 som Saxdalen bytte namn till Grängesberg 4 med motiveringen att postsorteringen på så vis skulle göras mer rationell och allmänt smidigare.

Den gången tänkte dock beslutsfattarna inte längre än näsan räcker, menar saxdalsborna. För faktum är att ändringen av ortsadress genom åren ställt till med en oerhörd mängd bekymmer av mer eller mindre allvarlig karaktär.

– Personer som har sökt efter Boliden mineral har många gånger letat efter företaget i Grängesberg och samma sak är det med andra företag och inrättningar här i byn. Och exempelvis brev adresserade till pensionärsföreningen har hamnat hos pensionärsföreningen i Grängesberg som har fått skicka över breven till oss, berättar Gottfrid Persson.

Retat sig

Gottfrid själv har genom

sultatlistor och andra sammanhang noterats som grängesbergare.

Så visst är det med stor tillfredsställelse saxdalsborna med Gottfrid Persson i spetsen har mottagit beskedet från kungliga postverkets huvudkontor i Stockholm. Gottfrid vågar dock inte jubla riktigt högt förrän han fått ett skriftligt klart och entydigt besked från generalen Zachrisson.

Torbjörn Granling (text)
Eie Rask (bilder)

Namnändringen görs årsskiftet 86-87

– Vi ska verka för att Saxdalen får sin ortsadress ändrad till Saxdalen till årsskiftet 1986-87. Det framhåller Bengt Stelin, postdirektör för Borlänge region, i samtal med Bergslagsposten.

Tidningen sökte på torsdagen generaldirektören Bertil Zachrisson för en kommentar. Denne var inte anträffbar. Bengt Stelin lyckades dock få tag i Zachrisson.

– Han meddelade att Saxdalen bör få tillbaka sitt ortsnamn. Men det här är någonting som inte kan göras på en eftermiddag. Här på Borlänge region ska vi dock verka för att en förändring kommer till stånd, betonar Bengt Stelin.

I höst lär det inte bli aktuellt att ta tag i ärendet. Men efter jul avser Bengt Stelin och kompani att sammankalla företagarna i Saxdalen samt kommunen till en träff där frågan ska få en närmare belysning.

Enligt Bengt Stelin ligger det i tiden att ortsnamnen inte ska ha någon central benämning som till exempel Grängesberg 4.

– Det handlar om nostalgi och kultur. Gamla ortsnamn bör bevaras, konstaterar han.

Tisdagen den 12 augusti 1986

På begäran:
Norstedts orkester kommer på kasett

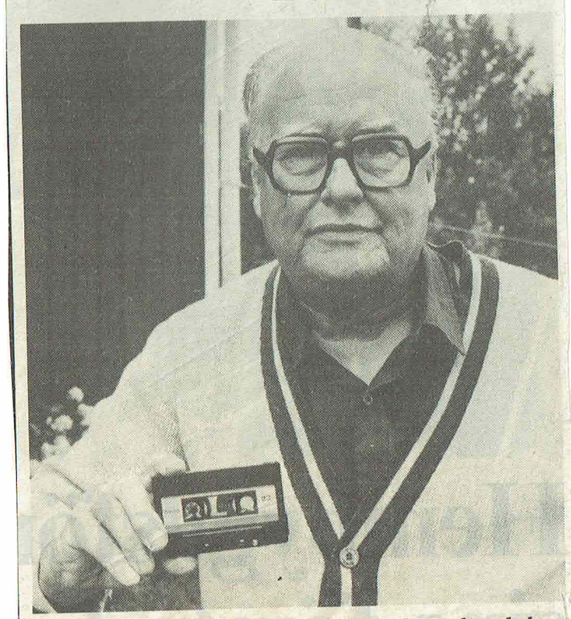

På allmän begäran kommer Nisse Norstedt och hans Norstedts orkester nu ut med en kassett med de bästa och mest önskade danslåtarna.

I flera år har danspubliken frågat Nisse Norstedt och kompani varför deras musik inte finns att köpa på band.

Allt eftersom orkesterns popularitet ökat, har också efterfrågan på en kassett signerad Norstedts också stigit.

Och nu, kan BP avslöja, har alla påstötningar gett resultat. Orkestern har satt ihop en kassett med några av sina mesta och bästa örhängen.

– Vi ska sälja kassetten ute på danserna. Vi väntar leverans av de 500 kassetterna från Stockholm vilken dag som helst.

Bra ljud

Nisse Norstedt, 70, Saxdalen, är full av tillförsikt. Ryktet har gått och många dansanta västerbergslagsbor har redan försäkrat sig om en kassett.

Inspelningarna började på självaste pingstdagen i en lokal studio. Nisse låter BP lyssna på en provkassett. Ljudkvalitén är mer än godkänd.

På bandet finns både långsamma riktigt tranande tryckare och snabbare, nästan discoinfluerade, låtar.

Sångaren och trummisen Bengt-Olov Wallin, Borlänge, har skrivit två av kassettens elva låtar. De heter "Minnenas gränd" och "Torka din tår". Wallin-kompositionernaförsvarar definitivt sin plats på kassetten.

200 låtar

Norstedts bildades i slutet av 70-talet. Sedan dess har sättningen ändrats en del. Förutom Nisse och Bengt-Olov ingår i dag Lars Granholm, Persbo, Alf Danielsson, Ludvika och Lars-Göran Johansson, Sunnansjö, i orkestern.

Norstedts har spelningar mest varje vecka. För närvarande finns 20-talet spelningar inbokade. Bandet återfinns ofta som huvudfigurer vid pensionärsdanser, minnenas afton-arrangemang och mer eller mindre privata kalas.

Om efterfrågan på kassetten – pris 50 kronor – är så stor som förmodas, lär det bli aktuellt med en ny upplaga. Så småningom kan det också dyka upp en "Norstedts dansvänliga 2"

– Ja, vi har då material för fler kassettband. Vi har väl omkring 200 låtar på repertoaren, säger Nisse.

Torbjörn Granling

Köprusch utan dess like när Saxdalsbutik slog igen efter 79 år

Men vad händer med servicen i framtiden?

De gamla trogna kunderna hos Arnold Johnsons efterträdare i Saxdalen, trodde inte sina ögon på lördagen. Det var nästan omöjligt att ta sig in i affären!

Ryktet om att affären ska upphöra hade spritt sig med blixtens hastighet. Inte bara från Saxdalen utan också från Ludvika och Grängesberg kom det folk för att storhandla.

På lördagen började nämligen utförsäljningen och priserna på alla varor utom tobak och öl hade prissänkts med 30 procent.

De som ville vara med om prisfesten fick vackert stå i kö i minst en halvtimme, vissa köade någon timme. Görgen Givik var en av få som inte var medveten om utförsäljningen i förväg.

Han kom in i affären för att "rutinhandla" ett par saker. När han väl ställt sig i kön tyckte han att det var lika bra att stå kvar.

79-årig affär

Lilly Andersson, som arbetat i affären som kassörska och biträde i elva år, hade aldrig varit med om en liknande rusch.

– Vi kanske inte har några varor kvar i eftermiddag.

Enligt planerna ska affären stängas definitivt nu på fredag. Ägaren Nils Runnberg har, inte utan ett visst vemod, fattat beslutet. Nils är pensionär och vill nu dra sig tillbaka till en lugnare tillvaro.

Han övertog affären 1964. Dessförinnan var det Johnsons som drav affären. Emil Johnson öppnade diversehandel så tidigt som 1907, i just den här fastigheten.

– Omkring 1935 övertog sonen Arnold affären. På den tiden var det en väldig rusch och Arnold hade fyra biträden anställda. I affären fanns alla möjliga saker som hushållen kunde behöva, berättar Signe Johnson, 84 maka till framlidne Arnold Johnson.

Bra med konkurrens

Hon bor mitt emot affären och har genom åren sett dess uppgång och fall. Signe tycker att det känns ledsamt att den nästan 80-åriga affärsepoken nu är slut.

– Det blir också besvärligare för mig personligen. Jag har bara behövt ringa till affären så har de kommit över med varorna. Nu får jag anlita färdtjänsten för att kunna ta mig till ICA-affären nere i byn.

Många av de gamla kunderna är förstås besvikna på att Runnberg lägger av. På en del håll befaras att konkurrentbutiken ska ta tillfället i akt och höja priserna efter nedläggningen. Konkurrensen har hittills hållit priserna på livsmedel på en ganska moderat nivå.

– Visst är det synd att affären stängs. Jag är rädd för att servicen kommer att försämras. De båda butikerna har kompletterat varandra på ett bra sätt. Varor som Runnberg inte haft i lager har funnits i den andra butiken och vice versa, menar Ingegerd Falk.

Skarps för dyr

De båda anställda blir nu arbetslösa. Lilly Andersson är med i facket och kan den första tiden förlita sig på pengar från arbetslöshetskassan.

– Det bästa för Saxdalen vore om vi fick en stor ICA-butik.

Det var många år sedan Arnold Johnsons efterträdare hade så många kunder samtidigt. En fin avslutning på en 79-årig affärsepok, skulle man kanske kunna säga. . .

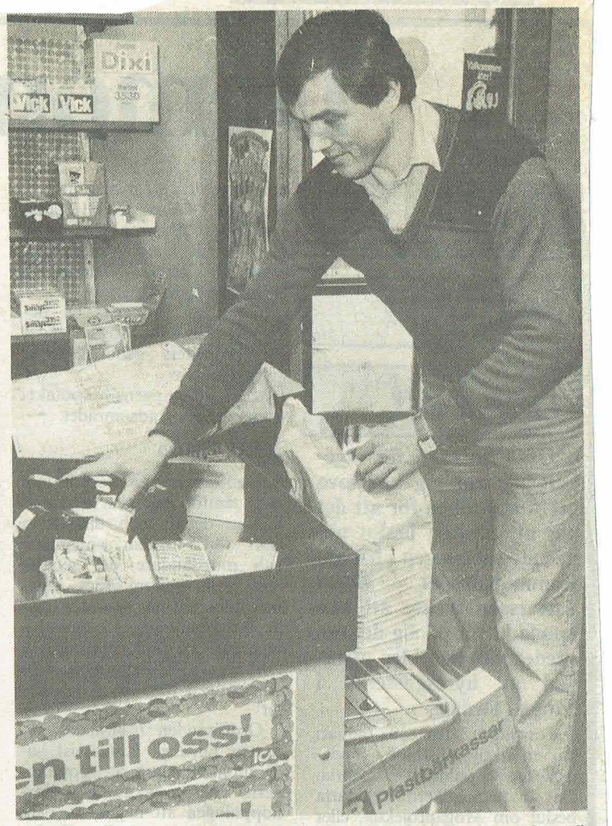

Ägaren Nils Runnberg kunde inte vara med när utförsäljningen började. Svågern Ronny Norrman ryckte in och hjälpte biträdena som upplevde en av de jäktigaste dagarna någonsin.

Den andra affären har behov av större lokaler. Jag hoppas på ett nybygge eller att ICA kan flytta in i den tomma Skarps-fastigheten, säger Lilly.

Svennes livs, som den andra affären heter, har lagt ett bud på Skarps-fastigheten. Budet har emellertid inte accepterats av konkursförvaltaren och Svennes livs har förklarat att man inte är beredda att lägga något högre bud.

Samtidigt har från Svennes livs framhållits att affären måste få större utrymmen om den ska kunna utvecklas och överleva på sikt.

Vad saxdalsborna fruktar allra mest är att nedläggningen av Arnold Johnsons efterträdare, bara är början. Det vore en katastrof för byn om den förlorade sina livsmedelsbutiker.

Text: Torbjörn Granling
Foto: Eie Rask

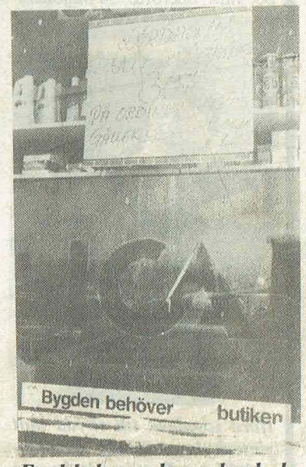

En dekal som denna dag hade en något ironisk klang. Men å andra sidan – bygden har i det här fallet haft sin butik i 79 år, ända sedan 1907!

Ingegerd Hammarström, 64, gjorde som de flesta kunder verkliga storaffärer, vid lördagsbesöket i Saxdalens gamla livsmedeslbutik. Utförsäljningen hade börjat och snart stänger butiken.

1986

Saxdalens spelmanslag under Olle Wallmans ledning svarade även för en stunds gammeldansmusik.

Trivselkväll gav bra bidrag till insamlingen

Folkets hus i Saxdalen var på lördagskvällen nära nog fyllt till bristningsgränsen, när Saxdalens manskör, Saxdalens spelmanslag, Saxdalens folkdanslag och ABF hade kallat till en trivselafton. En trivselafton, där hela behållningen skulle gå till cancerfonden.

Och under de kvällstimmar som arrangemanget höll på, fick arrangörerna in 4 045 kronor, genom bland annat inträde och kaffeservering, pengar som i oavkortat skick kommer cancerforskningen tillhanda.

Trivselaftonen inleddes med att spelmanslaget under Olle Wallmans ledning spelade musik från trakten och Olle Wallman berättade om de låtar som framfördes.

Manskören var dagen till ära förstärkt med Thore Eylis och de svarade för en halvtimmes uppskattat program och folkdansarna visade upp olika danser.

Förutom de olika framträdandena tog de närvarande del av de alster som olika cirklar inom ABF:s regi arbetat med under vintern. En liten utställning där det fanns bland annat tavlor. Korgtillverkning och växtfärgning visades, vilket var ett trevligt inslag i programmet.

– Det känns skönt när människor ställer upp på det här viset, sade Olle Wallman, en av arrangörspersonerna. Allt som fanns här i form av kaffe och bröd och annat var skänkt och vi är nöjda med det resultat vi så småningom kunde räkna fram.

Gunvor Jakobsson och Hasse Karlsson, två av de Saxdals-bor som såg till att Cancerforskningen fick över 4.000 kronor från Saxdalen.

Två av utställarna var Britt-Marie Wallman, som har sitt konstverk till höger på bilden och Börje Andersson, som svarat för tavlan till vänster.

Dubbelt Saxdalen i byalagsstafett

Dubbelseger för Saxdalen blev det i premiären för byalagsstafett i löpning som ingick i det tidiga midsommarfirandet vid Furuliden i Saxdalen dagen före midsommaraftonen.

I damklassen stannade segermarginalen för Saxdalen vid sex sekunder i kamp mot Sunnansjö medan herrarna från Saxdalen var 38 sekunder före tvåan Sunnansjö.

Banan mätte 1.9 kilometer och gick både på stigar i terrängen och på väg.Damerna sprang fem sträckor, där skidflickan Helen Gustafsson gav Saxdalen en klar ledning på första sträckan.

Ledningen fick dock släppas senare i loppet och det slutliga avgörandet till Saxdalens fördel kom på sista sträckan genom Marianne Hällgren.

I herrstafetten som gick över tio sträckor var det länge jämnt mellan lagen och här avgjorde Saxdalen i loppets slutskede.
Resultat, Byalagsstafetten:
Damer: 1/ Saxdalen, 39.44. 2/ Sunnansjö, 39.50. 3/ Nyhammar, 40.45.
Sträcktider: 1/ Helen Gustavsson, 6.44. 2/ Marianne Hällgren, Maria Höglund, 7.13. 4/ Marianne Pettersson, 7.17. 5/ Maria Andersson, 7.39.
Herrar: 1/ Saxdalen, 60.14. 2/ Sunnansjö, 60.52. 3/ Vulcanus, Blötberget, 61.04. 4/ Nyhammar, 64.23. 5/ Saxdalen lag 2, 64.23.
Sträcktider: 1/ Karl-Gunnar Bohman, 5.30. 2/ Rolf Pålsson, 5.33. 3/ Per-Arne Lind, 5.34. 4/ Dick Wahlström, 5.41. 5/ Pelle Sundström, 5.42.

Fotboll

Traditionellt spelades en fotbollsmatch mellan årets upplaga av Saxdalens A-lag och 1976 år representationslag. Veteranerna tog hem segern med 4-3 efter att ha tagit ledningen i matchen med hela 3-0 innan årets spelare började trycka på. Målen för veteranerna gjordes av Christer Fridlund 2, Peter Stephan och Jackie Jansson samt för årets lag av Per Hedström, Per Angelin och Lars Ruus.

Midsommar

Till traditionerna i det här sammanhanget hör att Saxdalen tar ut midsommarfirandet en dag i förskott. Det förekom alltså både majstångsresning, folkdans och musik av spelmän. Speaker vid arrangemanget var Bengt-Emil Jonsson.

Lagerkransade Jan Lundeberg pustar ut efter att ha bärgat segern i byalagsstafetten till Saxdalen.

Bengt-Emil Jonsson höll i trådarna för midsommarfirandet i Saxdalen. Här rådgör han med Göte Byström om programmet.

Många i kamp om bollen var det ibland vid veteranmatchen på Furuliden, där 1976-orna satte årets upplaga av Saxdalens A-lag på plats.

Saxdalens herrar vann byalagsstafetten i löpning. Segrarlaget bestod av i främre raden från vänster Rolf Pålsson, slutmannen Jan Lundeberg, Jan Wallman och Lars-Olov Frisk, samt i bakre raden från vänster Rolf Hahne, Ronny Wiksten, Bo Gustavsson, Lennart Lindqvist, Lars-Erik Thorberg och Jan-Erik Johansson. Foto: Olle Norberg.

Sånggädje i Saxdalen

En ung manskör

Under onsdagen kunde man lite varstans i Västerbergslagen höra ett antal manliga personer gå och småsjunga lite för sig själva. Under eftermiddagen tilltog sången allt mer i styrka och många funderade vad som var på gång. Jo samtliga sångare tillhörde Saxdalens Manskör och nu skulle man begå sin radiodebut.

Med taktfasta steg vandrade 24 st sångare till Saxdalens Folkets Hus på onsdagskvällen för att sjunga in sitt första radioprogram. På plats fanns inspelningsbussen från Radio Dalarna och snart var det dags för det första röstprovet. Någon större uppsjungningsperiod behövde inte ledaren Roger Broberg tillgripa.

Förberett

De flesta hade förberett sig under hela eftermiddagen och bjudit sina arbetskamrater på skönsång och familjemedlemmarna hade med stigande oro åsett den tilltagande nervositeten ju närmare startpunkten man kom.

När programansvarige Sören Larsson med tekniker hade fått all inspelningsutrustning på plats var det alltså dags för första sången. Med spända blickar mot ledaren Roger Broberg tog man in luft, väntade en liten stund innan man klämde i med en Negro spiriutal "Oh Freedom" och nog var det som om friheten hade brutit ut. Nu blommade sångargädjen och det var med en viss avund man såg entusiasmen i kören.

Annorlunda

När man ser en manskör sjunga så brukar det vara ett antal gråhade herrar som med stort allvar tar sig an sånger av Stenhammar eller de mer traditionella vårsångerna. Det är klart att denna typ av sånger hade man väl knappast väntat sig i så här i höstmörkret. Men den repetoar och det sätt som sångerna framförs på av denna manskör skiljer sig nog en hel del från andra liknande körer.

Moderna

Moderna fina arrangemang som ofta har skrivits direkt för denna kör av ledaren själv eller kollegan i Fredagskören, Åke Jonsson, ger en extra krydda åt den musikaliska anrättningen. När man sedan låter medlemmarnas övriga kunskaper på området komma till användning höjer detta kvaliten ytterligare.

I den här kören hanteras inte enbart rösten utan här finns folk som kan spela fiol, gitarr och trumma. I ett flertal av de inspelade nummren fick dessa musikanter visa sina färdigheter.

Under tre timmars tid spelade man in musik av Bellman, Taube, Torstein Bergman, Olle Adolphson med flera.

Manskören i Saxdalen är en ung kör. Den bildades 1981 och bestod då av tio personer som till valborgsmässoafton skulle sjunga några vårsånger vid majbrasan. Här ser ni att man började i alla fall med den traditionella repetoaren.

Att framträdandet blev uppskattat behöver kanske inte omtalas men idrottsföreningen, Saxdalens IF, är kanske den enda idrottsförening i landet som bildad en manskör.

Första tiden

Under den första tiden hette man nämnligen Saxdalens IF:s manskör. Att detta var ett lyckat drag visade sig snart för nu började allt fler och fler av Saxdalens manliga innevånare ta sig ton utanför hemmets lugna vrå. Nu är man uppe i 25-talet medlemmar och alla dessa var med vid fredagens radioinspelning.

Man träffas en gång i veckan för att repetera och däremellan händer det att man ordnar ett träningsläger för att ytterligare förkovra sig i sångens ädla konst. Så var fallet inför denna aktivitet, då reste man till Fredriksberg och tränade samtidigt som man passade på att bjuda på en liten konsert för PRO:s medlemmar i Säfsnäs.

Snart är det dags för resten av länets befolkning att få njuta av dessa sångare. Det är i skrivande stund inte exakt klart när programmet kommer att sändas men den som väntar på nått gott väntar aldrig för länge säger ju ordspråket.

Foto: Anders Abrahamsson

Sjung din hela längtan ut! Hans Carlsson, Per Frejd och Janne Wallman sjunger till Åke Lundebergs gitarr ackomangemang.

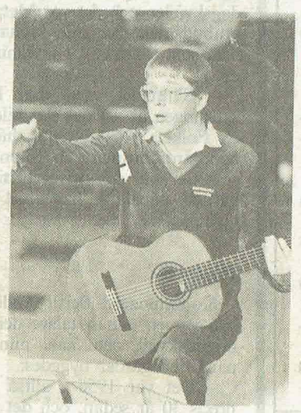

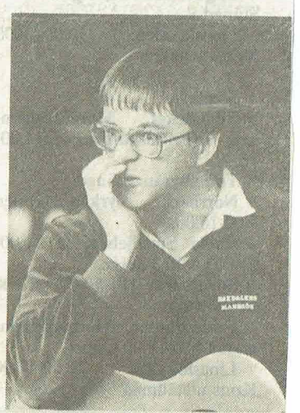

BP-SPORTEN Fredagen den 4 juli 1986

Helen svettas och tänker på vintern

Helen Gustavsson, Saxdalens skidess, återfinns kommande säsong i Dala Järnas stjärnklubb. I helgen avverkades ett träningsläger förlagt till RUdsbrogården i Dala Järna. Siktet är inställt på SM.

Sommarlov och sol är inte lika med lata dagar för Helen. Om dagarna återfinns hon i parkerna runt Grängesberg i färd med att rensa rabatter. Vid arbetstidens slut tar träningen vid.

Träningsdosen under sommaren ligger på en och en halv timme per dag! Tiden ägnas åt löpning, styrketräning och rullskidåkning.

– Jag tränar mer för kommande säsong än jag gjort tidigare. Det gick inte så bra i början av förra säsongen. Får hoppas på en bättre start i år, säger Helen.

Siktet är inställt på SM, som i år har skidlopp i både klassisk och fri åkning.

Som främsta merit har Helen SM-titeln för fyra år sedan.

– Jag tänker inte så mycket på det. Den framgången kom så fort och det är länge sedan.

Helen har siktet ställt framåt.

– Först och främst väntar jag på nya rullskidor. När jag fått dom kan jag köra igång på allvar.

Så mycket mer resor till följd av klubb-bytet blir det inte.

– Nej, jag kommer att träna hemma. Det blir väl ett och annat träningsläger.

Helen studerar på Högbergsskolan i Ludvika, läser enligt det så kallade hemortsalternativet. Det innebär att fem skoltimmar i veckan ägnas åt skidträning. Till sin hjälp har hon i år Werner Ruuf, Smedjebacken. Håkan Sahlander som tidigare år hjälpt Helen med träningsupplägget har slutat på grund av studier.

Sommarlovet ägnar Helen åt parkarbete och träning.

– Jag sökte och kom in på skidgymnasiet i Torsby. Men jag ville inte flytta och för mig är "hemortsalternativet" ett bra sätt att kombinera träning och studier, säger Helen.

fram stora affischnamn som Gunde Svan, Sven-Erik Danielsson och Erik Östlund. Kanske blir hårt satsande Helen Gustavsson från Saxdalen nästa.

Text: Anette Bodinger

Foto: Eie Rask

Eliten nästa!

1986

HELEN LÄMNAR SAXDALEN

Helen Gustavsson, Saxdalens unga skidlöfte, blir från och med säsongen 1986-87 klubbkompis med Gunde Svan, Erik Östlund och Sven-Erik Danielsson i Dala Järna IK.

Helen ingår i den satsning som Dala Järna gör på ungdomssidan inom längdskidåkning.

– När det gäller pojksidan ha vi redan nu ett av landets bästa. Nu vill vi göra en likartad satsning även bland flickorna för att behålla vårt i dag goda namn i skidkretsar och dessutom trygga återväxten, säger Dala Järna IK:s ordförande Göran Lindqvist.

– Förutom Helen från Saxdalen kommer Carina Larsson från Hulån och Annika Evaldsson från Bäckefors i Dalsland att representera oss från kommande säsong. I fjol knöt vi Maria Bergström, Ödeshög och Carina Sjödin, Gagnef till oss och tidigare har vi de egna produkterna Monica Kristiansson och Marianne Nilsson. Det blir ett slagkraftigt gäng vi kan ställa på startlinjen, fortsätter Lindqvist.

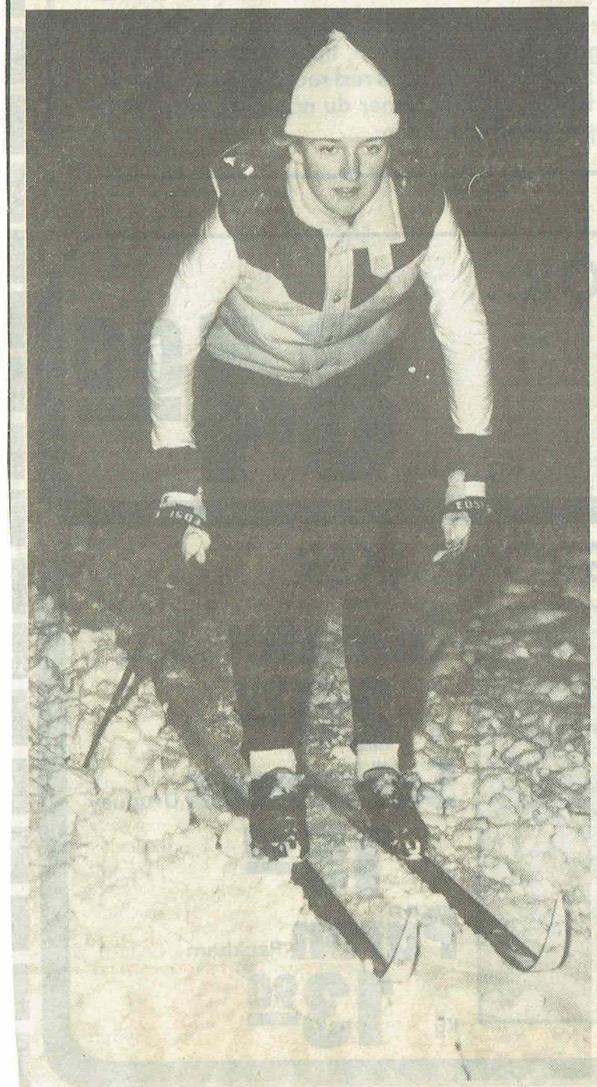

Helen Gustavsson Saxdalens unga skidlöfte blir

Hårdare satsning

– Det här ska bli kul. Nu gäller det att satsa vidare, än hårdare. Vet väl inte riktigt ännu vad klubbytet innebär, annat än att konkurrensen blir hård. Att få en plats i stafettlaget exempelvis kommer säkert att kräva en stor satsning, säger Helen.

Helen är halvt Dala Järnabo. Helens mor är född och uppvuxen i Dala Järna, i granngården till Göran Lindqvist för övrigt.

– Jag är född i Ludvika, flyttade till Saxdalen i femårsåldern.

Helen har åkt skidor för Saxdalen under alla år. Rensade rent i de flesta åldersklasserna hon nu har bakom sig. Första säsongen som yngre junior i fjol började lite tungt men resultaten förbättrades under vintern. Avslutningen var bra. Helen, 17, har ett år kvar i samma klass.

– Har mycket kvar i träningshänseende. Det går att öka tiden väsentligt. Visserligen kör jag mer eller mindre varje dag, cirka timmen åt gången, med ett långpass med jämna mellanrum. Men dosen går att öka betydligt, anser Helen.

– Blir väl att träna mycket här hemma även i fortsättningen. Vet ännu inte riktigt uppläggningen hur Dala Järna har tänkt sig det hela i övrigt.

– Det här är något vi väntat på. Har förstått att vi inte får behålla en sån talang som Helen. Vi önskar henne verkligen lycka till och skickar med en förhoppning om att hon utvecklas i samma utsträckning som tidigare, säger Olle Rehn, skidboss i Saxdalens IF.

90 jobb räddas vid Saxbergsgruvan

– Nu kör vi vidare!

Det var en glad Raivo Maripuu som på torsdagen kunde berätta för de anställda vid Saxbergets gruva att det inte blir någon omedelbar nedläggning. Gruvan får en nådatid åtminstone fram till början av 1987.

– Målsättningen är att vi 1987 ska redovisa en vinst i bokslutet. 1986 är det för sent att göra något åt. Vi räknar med en förlust på omkring tio miljoner kronor i år, säger platschefen Raivo Maripuu till Bergslagsposten.

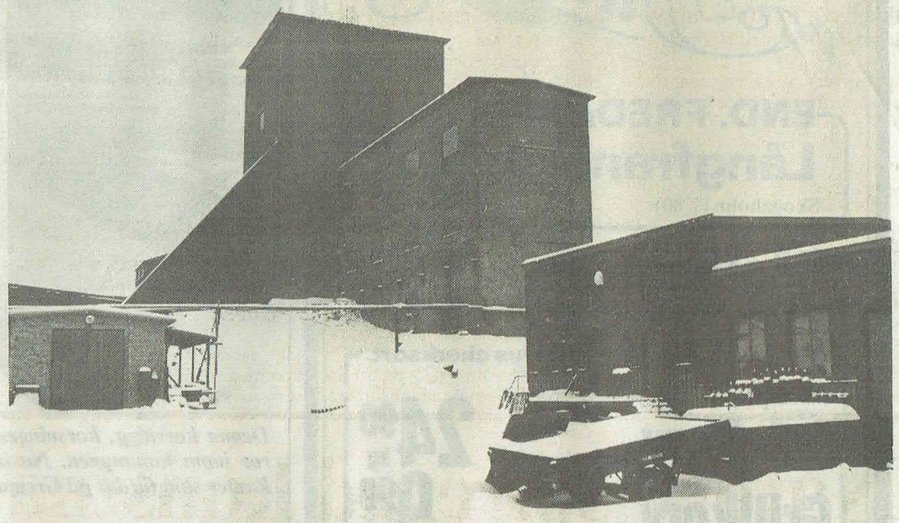

Den drygt 100-åriga Saxbergets gruva lever vidare i minst ett år till. 1986 blir ett nytt förlustår, men 1987 måste gruvan ge vinst. Det är företagsledningens villkor för att gruvan inte ska läggas ned.

Det var ledningen för Boliden mineral som på onsdag eftermiddag beslutade att de tre nedläggningshotade gruvorna Saxberget, Stekenjokk och Garpenberg ska drivas vidare.

Men det sker till priset av relativt kraftiga personalnedskärningar. I Saxberget kommer den nuvarande styrkan på 110-talet personer att minskas med något tio-tal anställda, möjligen blir det uppåt 20 personer som försvinner. Till största delen rör det sig om direkta uppsägningar då det enligt ledningen inte finns så mycket att ta av när det gäller naturlig avgång.

– Vi planerar även för offensiva satsningar. Redan på fredag (idag) hoppas jag att internstyrelsen för Boliden mineral tar beslut om att vi får köpa ett nytt borraggregat för 2,2 miljoner kronor. I slutet av året väntar jag beslut om inköp av två lastmaskiner, en investering på tre-fyra miljoner kronor, framhåller Maripuu.

– Det finns all anledning att genomföra personalreduktionen så snabbt som möjligt, framhåller platschefen Raivo Maripuu.

Stora pengar

Genom bättre planering när det gäller inköp av material och eventuella personalförstärkningar, är det meningen att stora pengar ska kunna sparas.

– Där tror jag att det går att spara in mycket pengar. I fortsättningen kommer vi att pröva alla slags investeringar oerhört noga.

Samtidigt som personalstyrkan minskas – personalreduktionen drabbar både arbetare och tjänstemän – finns en uttalad avsikt att produktionen ska höjas avsevärt. Från nuvarande 140 000 ton och år till 165 000 ton redan 1987. Produktionsökningen ska klaras med bättre maskiner och troligen genom generell övergång från tvåskift till treskift i gruvan.

– På så sätt blir maskinerna bättre utnyttjade, menar Maripuu.

En osäker bit i räddningsplanen för Saxberget är den fjärde huvudpunkten. Ledningen tror eller hoppas att metallpriserna åter ska börja öka. Den senaste månaden har priserna på zink, gruvans viktigaste produkt, stigit sakta men säkert. Förhoppningen är att den trenden ska hålla i sig.

MBL-förhandlingar inleds med facken redan i nästa vecka och ledningens förhoppning är att åtgärdsprogrammet ska börja ge resultat i slutet åv året.

– Då kommer vi i alla fall att se om det finns en chans att vända förlustsiffrorna åt rätt håll under 1987, säger Maripuu. Om det kan betyda att det blir nya diskussioner kring gruvans framtid nästa höst-vinter, vill han inte kommentera.

Kloka fackgubbar

Boliden minerals informationschef Göran Paulson befann sig på torsdagen av en tillfällighet i Saxberget. Han tror inte att det ska bli några problem att övertyga fackets representanter om att till exempel personalminskningarna är nödvändiga.

– Jag känner fackfolket här i Saxberget med Gunnar Karlsson (ordföranden i Gruvs avdelning 54) i spetsen och vet att det är kloka människor som nog förstår att det här är gruvans enda chans till framtida överlevnad.

– Det finns all anledning att åtgärder som kanske tryggar gruvans framtid, vidtas så snabbt som möjligt, påpekar Raivo Maripuu.

Facken ser alltså inte ut att ha så mycket att välja på. Går de inte med på att några medlemmar måste sluta vid gruvan, väljer ledningen istället att slå igen hela Saxberget!

Fotnot: Även för Garpenbergsområdet har ett åtgärdsprogram tagits fram. Där ska ungefär 75 av de 410 anställda sägas upp. Garpenbergsgruvorna går idag med två miljoner kronor i förlust – varje månad!

Torbjörn Granling

Maten räckte åt alla när Saxbergets gruvfest gick av stapeln.

Vackert dukat för gruvfest i Saxdalen

Cirka 80 personer deltog i Saxbergets gruvfest på pingstaftonen. Man hade dukat vackert i Saxdalens Folkets Hus och det fanns mycket mat att äta.

Från början var det tänkt att gruvans dag skulle anordnas den här dagen, men det blev inställt. Istället ordnade man då en fest för de anställda i Saxberget.

– Trots att det blev lite kort om tid, säger Per-Åke Persso så kom det så många som åt stycken. Det tycker vi är väld roligt.

Efter en ordentlig mid dansade man hela kvällen lån

Överraskning i DD:s Ljungåsrunda:

Juhanis seger — silver värd

SAXDALEN (DD).

□ □ 7:4 Ljungåsenrundan, 23 kmn landsvägslöpning, såg i lördags en överraskande segrare i 34-årige valsverksarbetaren Juhani Ronkainen, IK Heros.

□ □ Efter att med sekunden dragit kortaste stråret mot loppets trea Johnny Thorsell, Borlänge, vid Bergspriset sprang heroslöparen i utförslöporna snabbast. Inte ens Ove Olsson, Kvarnsveden, hängde med.

I en Ljungåsenrunda som avverkades fem minuter långsammare än Håkan Erikssons rekordtid 75.47 (1982) ställde sig Juhani Ronkainen, IK Heros, i rampljuset. Kransad av Bodil Nordenström på uppploppet, fotograferad ur alla vinklar — med nya vandringspriset i form av en silvertacka värd 1 600 kr i handen — och förstapris belönad med en musikanläggning.

Överraskad själv

— Jag är överraskad själv och jätteglad, sade Juhani. Ifjol bröt jag loppet, i höst känner jag mig starkare än någonsin och detta var bästa resultatet.

Ur det drygt 70 tävlande starka fältet utkristalliserades sedan i uppförsbackarna till Olsjön en tätklunga.

Förkyld Olsson

— Jag såg tätmannen hela loppet, men i spurten om Bergspriset räckte jag inte riktigt till. Utför fortsatte jag i eget tempo och plötsligt var jag ensam, sade Juhani Ronkainen om tävlingen.

Ove Olsson, Kvarnsveden, skuggade ca 100 meter efter men kroppen ville inte efter en månads förkylning.

— Jag borde sprungit tre minuter snabbare i detta väder, sade Ove och anspelade på det urusla väder Ljungåsenrundan brukar drabbas av t o m snöglop har förekommit. I lördags var det sol och varmt.

Damsegrarinnan

Tidigare segrare i loppet: 1980 (testlopp) Garry Johansson 85.20, 1981 Per-Erik Norman 76.52, 1982 Håkan Eriksson 75.47, 1983 Roland Mårtensson 76.53, 1984 Roland Mårtensson 79.14 och 1985 Mats Norrben 76.38.

I damklassen satte Ulla Rosenqvist, Hällefors, personbästa denna tredje seger med 8 sekunder. Loppets tvåa Eva Pettersson, Söderbärke, har två segrar tidigare samt damrekordet som lyder på tiden 95.04 (1984).

Dold talang

En löpare som är värd att nämnas extra är hemmaklubbens Rolf Pålsson, Saxdalen, f d fotbollsspelare som i princip bara tävlar i Ljungåsenrundan. I lördags totalfemma ett par minuter efter segraren!

I motionsklassen triumferade Kenneth Persson, Hedemora, bland herrar och Anita Westling, IRIK, var enda dam.

Samtliga i detta Saxdalens IF DD-arrangemang fick pris vid avlämning av nummerlappen vid ett rikt prisbord. Liksom ifjol hade hemmafolket tur i dragningen bland samtliga löpare och Arne Vanninen, Saxdalen, hemförde en musikanläggning.

BOO ERICSSON

Herrar tävlingsklass: 1. Juhani Ronkainen, IK Heros 80.24, 2. Ove Olsson, Kvarnsvedens GoIF 81.03, 3. Johnny Thorsell, Borlänge 81.14, 4. Esko Ronkainen, IK Heros 81.18, 5. Rolf Pålsson, Saxdalens IF 82.42, 6. Lars Hultgren, Ludvika Ffl 83.29, 7. Mats Alm, Kvarnsvedens GoIF 84.30, 8. Hans Wiborg, Säters IF 84.32, 9. Peter Tornemalm, Ludvika Ffl 87.07, 10. Tommy Sundberg, Kvarnsvedens GoIF 88.38, 11. Karl—Gunnar Bohman, IF Vulcanus 89.03, 12. Toivo Raukola, IK Heros 89.55, 13. Karl-Ove Karlsson, Långshyttans AIK 90.02, 14. Tarmo Junkala, Ludvika Ffl 90.30, 15. Lars-Åke Blom, Nyhammars IF 90.52, 16. Seppo Vanninen, Saxdalens IF 91.08, 17. Lars-Ove Frisk, Saxdalens IF 94.32, 18. Gösta Thorberg, Saxdalens IF 96.31, 19. Arne Nilsson, IFK Grängesberg 97.24, 20. Lennart Lindqvist, Saxdalens IF 97.36, 21. Jan-Olov Borgström, LAIF 97.53, 22. Esbjörn Andersson, Källbottens IK 104.13, 23. Arne Vanninen, Saxdalens IF 108.00, 24. Stig Söderström, Kvarnsvedens GoIF 114.01.

Damer tävlingsklass: 1. Ulla Rosenqvist, Hällefors LK 96.18, 2. Eva Pettersson, Söderbärke GoIF 98.33, 3. Marita Dufström, Källbottens IK 104.12, 4. Margareta Lindström, Saxdalens IF 112.56.

Herrar motion: 1. Kenneth Persson, Hedemora 86.00, 2. Nils Andersson, Kopparbergs IF 89.21, 3. Anders Lööf, Källbottens IK 91.23, 4. Jan-Olov Wallman, Saxdalens IF 94.16, 5. Lennart Andersson, Källbottens IK 94.28, 6. Göran Hybinette, KFUM Ludvika 95.04, 7. Rolf Engström, Korsnäs IF 95.14, 8. Christer Rosin, IF Vulcanus 95.34, 9. Lars Persson, dito 95.53, 10. Arne Lööf, Grängesberg 95.59, 11. Rolf Skoglund, IFK Nora 96.05, 12. Rune Nilsson, do 96.39, 13. Nils Lindgren, Hedemora 97.15, 14. Lars-Erik Thorberg, IFK Grängesberg 97.53, 15. Roland Andersson, IF Vulcanus 98.04, 16. Ove Wikman, Källbottens IK 98.59, 17. Dag Nilsson, Näs IF 100.00, 18. Vess Rankinen, OK Malia 100.33, 19. Bo Gustavsson, Saxdalens IF 102.19, 20. Bertil Eriksson, Falun 102.22, 21. Roland Sveder, Hällefors LK 102.37, 22. Hans-Åke Lundgren, ASEA IF 105.00, 23. Börje Nilsson, Team Tireco 106.05, 24. Lars-Åke Zöger, Avesta 107.03, 25. Svante Löfström, Hällefors LK 107.11, 26. Robert Göransson, IK Heros 107.59, 27. Sture Johansson, Källbottens IK 108.53, 28. Håkan Djuplin, Källbottens IK 109.55, 29. Lars Schött, Saxdalens IF 110.23, 30. Jan Dufström, Källbottens IK 110.48, 31. Manfred Hägglund, Källbottens IK 111.07, 32. Bengt Andersson, Forssa BK 112.13, 33. Stig Östlund, Rättvik 113.09, 34. Tommy Persson, Avesta 123.26, 35. Sören Domert, Forssa BK 123.31.

Damer motion: 1. Anita Westling, IRIK 114.13.

En ny segrare i löparsammanhang — Juhani Ronkainen, IK Heros — kröntes med lagerkrans och vandringspris vid lördagens Ljungåsenrunda.

Damsegrarinnan Ulla Rosenqvist, Hällefors, mitten, och tvåan Eva Pettersson, Söderbärke, t v strävar uppför Ljungåsrundans backar tillsammans med bl a 125 Dan Nilsson, Näs IF, 133 Lars-Erik Thorberg, Grängesberg och 135 Roland Sveder, Hällefors.

Mörk helg

1986

Det blev en helmörk helg för Ludvika HF:s handboll.

Herrarna svek ånyo och föll med två bollar borta mot Hammarby i Stockholm.

Fem tappade poäng av sex inger inga större förhoppningar om en framskjuten tilltänkt topplacering i vår.

Även damerna svek och föll borta mot kölaget Orsa.

Lägg därtill att farmarlaget föll hemma mot Malung så var det en svidande helg för LHF.

I Saxdalens traditionella höstävling ”Ljungåsrundan” över 23 km visade ånyo IK Heros Juhani Ronkainen fin klass.

Klar seger liksom den han vann i Tanstjärnsrundan för ett par veckor sedan.

Det svenska fotbollslandslaget fick ”bara” 1—1 vid söndagens EM-kvalmatch i Lissabon mot Portugals reservbetonade manskap.

Glenn Strömberg gjorde 1—0 för Sverige men hemmalaget fick sin rättvisa kvittering drygt 10 minuter senare.

SPORTEN

Juhani Ronkainen från IK Heros är i prima höstform. Vann i suverän stil ”Ljungåsrundan” i Saxdalen och grattas här av kranskullan Bodil Nordenström. (Foto: Yvonne Åsell)

”Plaskkul” firande av Saxdalens dag

Folket i Saxdalen hade rejäl otur med vädret när ”Saxdalens dag” firades för första gången i lördags. Regnet vräkte ned och alla aktiviteter på Furuliden fick ställas in.

Men saxdalsborna hade bestämt sig för att den stora festen skulle genomföras, oavsett väderleken. Därför flyttade ”hela byn” in i Folkets hus redan på eftermiddagen.

Firandet inleddes dock några timmar tidigare vid posten. Lokalpostmästaren Eivor Jakobsson förklarade att hon nog aldrig har fått ta emot så många kunder på en lördag.

– Det har säkert varit 200-300 saxdalingar här i dag, berättade hon för BP strax före stängningsdags vid middagstid.

Äntligen rätt adress

Förklaringen till detta närmast otroliga intresse för posten, vet nog alla saxdalsbor. För er andra kan BP berätta att Saxdalen från i dag, måndag, har återfått sitt gamla inkörda postnummer – 772 04 Saxdalen.

Den tidigare postadressen hette Grängesberg och det förhållandet har saxdalsfolket förstås haft svårt att acceptera.

Gottfrid Persson har lett bybornas mångåriga kamp för att återigen få heta Saxdalen i postsammanhang. Hur många skrivelser som Gottfrid sänt till olika postinstanser vet han väl knappt själv.

Vid firandet i Folkets hus fick Gottfrid sin välförtjänta hyllning. Det var radiochefen och saxdalssonen Bengt-Emil Johnson som i ett tal uppmärksammade Gottfids insats. Det hela avslutades med att Gottfrid under stort jubel fick ta emot en blomsterbukett.

Den nya postadressen tas i bruk i dag, måndag. Posten hade dagen till ära tagit fram en stämpel med inskriften ”Saxdalens dag”.

Den stämpeln ville förstås alla ha på de vykort som posten skänkte (!) till lördagskunderna. Flertalet begärde att vykortet skulle skickas som i dag, denna historiska måndag.

Bagaren fixade rekordtårta

I Folkets hus framträdde Ludvika musikkår på eftermiddagen. Alla som mött upp kunde köpa kaffe, dricka, varm korv och rulltårta, bland annat. Rulltårtan hade bakats av byns bageri och mätte en ansenlig längd, kanske uppåt tio meter.

17 konsthantverkare visade upp sina alster och en del av dem hade påpassligt ordnat med försäljning. All slags hobbykonst fanns representerad, exempelvis arbeten i trä och målningar.

Festen fortsatte hela natten lång

Frampå kvällningen återkom saxdalingarna till Folkets hus, nu uppklädda i gå-bort-kostymen. Saxdalens spelmanslag spelade gammeldansmusik, manskören framträdde och sist men inte minst blev det dans. Dock inte till levande musik utan ”bara” till grammofon.

– Vår målsättning har hela tiden varit att Saxdalens dag inte ska kosta några stora pengar, påpekade Nils Jacobsson i Folkets hus föreningen.

Arrangörerna, ortens föreningar och företag, var trots regnandet mycket nöjda med hur lördagen gestaltade sig. Det lyckades faktiskt att få folk att gå man ur huse.

Företagsvisningar

Det skriver inte minst Eva-Marie Östh, en av delägarna i Nya Esstvätt, under på. Tvätten och gruvan hade nämligen ordnat med visningar för allmänheten.

– Massor, svarade hon på frågan om tvätten haft några besökare. Jag kunde aldrig i min vildaste fantasi tro att det skulle komma så mycket folk.

Arrangörerna räknar nu med att Saxdalens dag blir en återkommande aktivitet varje år. Denna speciella dag ska ersätta ”Gruvans dag”, som mera varit en angelägenhet bara för gruvarbetarna med familjer.

Ironin fanns där

Synd bara att vädret var så dåligt. Det innebar att den med stort intresse emotsedda fotbollsmatchen mellan veteranerna och damlaget måste ställas in. Samma öde drabbade stafettävlingarna.

Och nog föreföll det inte så lite ironiskt när musikkåren klämde till med ”Sommar, sommar”. ”Höstvisa” hade med tanke på väderbetingelserna passat bättre.

Men vem ville höra något så dystert? Det här var ju en festens dag, att den sedan på sitt sätt var väl blöt tog saxdalingarna med jämnmod.

Text: Torbjörn Granling
Foto: Eje Rask

17 lokala konsthantverkare ställde ut en del av sina alster. Några passade på att sälja ut lite av lagret och som synes var intresset överväldigande.

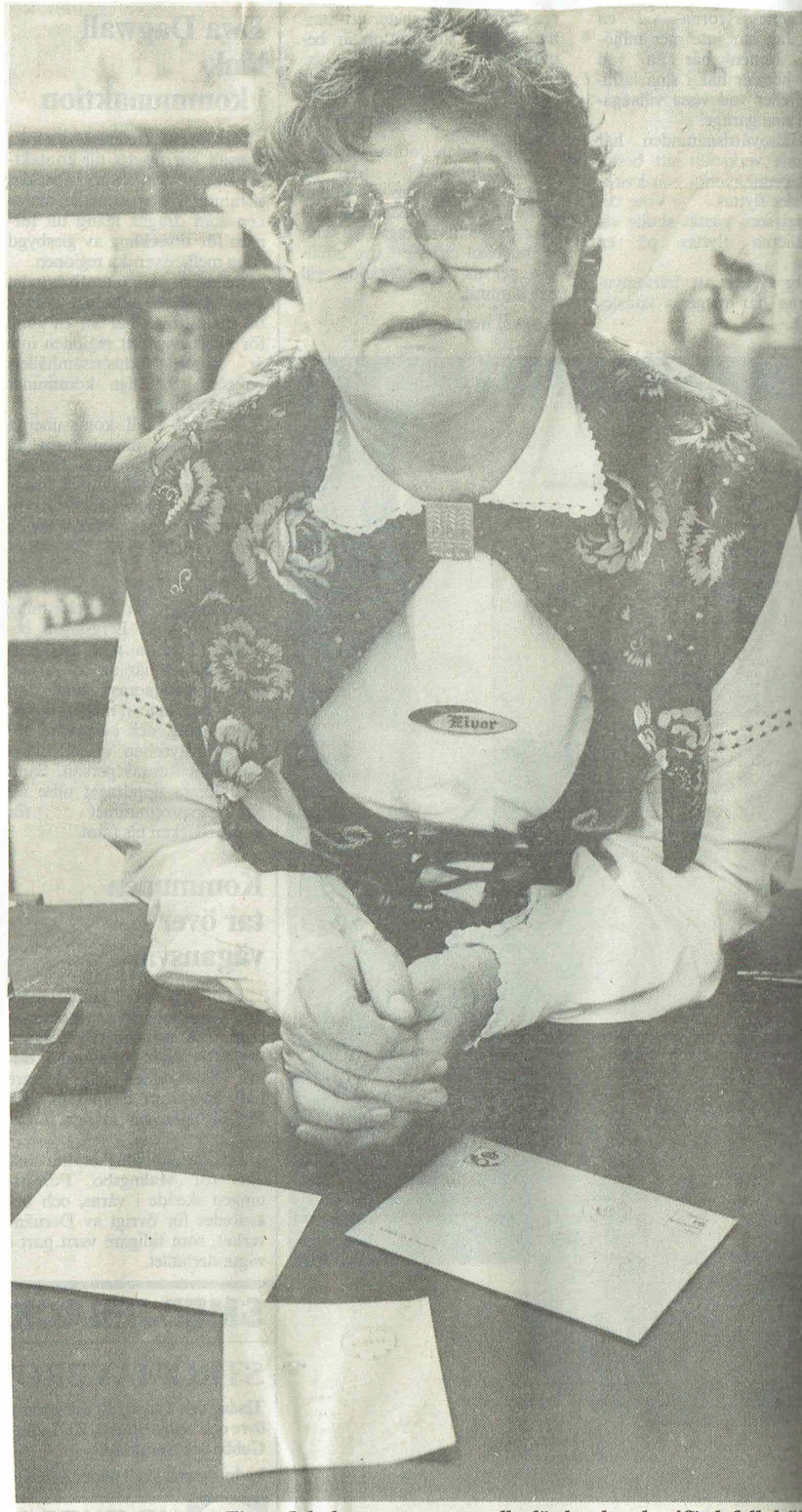

Lokalpostmästen Eivor Jakobsson tog emot alla lördagskunder iförd folkdräk Alla saxdalingar som besökte posten denna dag ville förstås ha den speciel stämpeln.

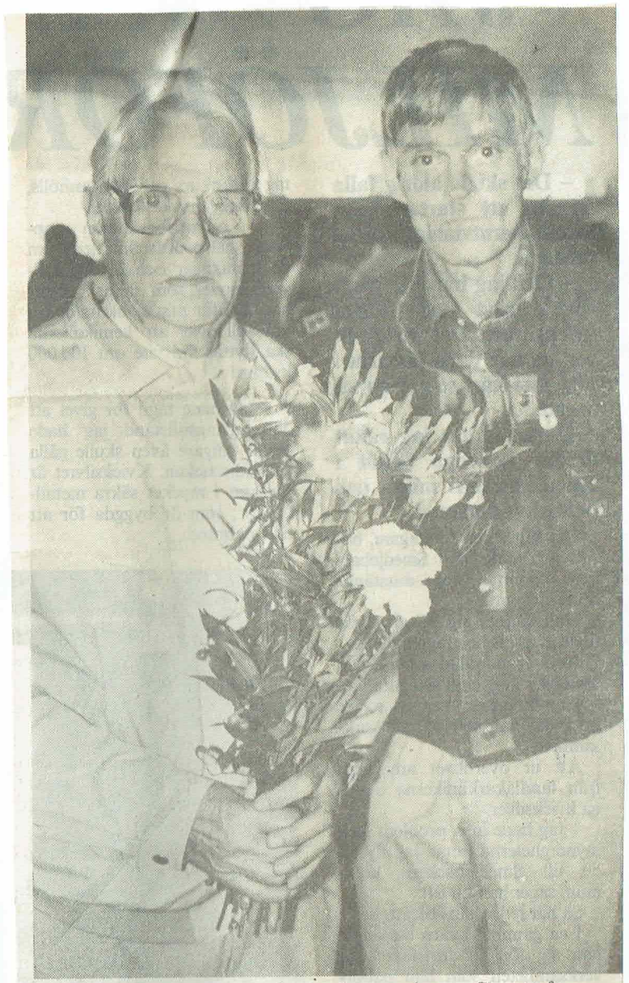

Gottfrid Persson som lett bybornas kamp för att återfå den gamla postadressen, hyllades av Bengt-Emil Johnson och alla andra saxdalsbor.

Folkligt och festligt var det när byborna firade "Saxdalens dag" i lördags. Efter den här framgången räknar arrangörerna med att firandet av byns egen dag

Grannarna protesterar:

Grustaget kryper närmare

SAXDALEN (DD). Nu protesterar de närmaste grannarna, ett 15-tal hushåll, mot Busks Åkeris planer att utvidga grustäkten vid Nävbacken i Saxdalen.

En skrivelse skickas i dagarna till länstyrelsen inför beslutet om täkttillstånd.

Men mycket talar för att protesterna är förgäves. Företaget har redan fått klartecken att sätta upp krossanläggningen på nya området.

— Det finns en gräns för vilka ingrepp man tillåts göra i naturen, allrahelst intill bebyggelse, protesterar Nävbacksborna och andra i skrivelsen.

Det är ett markområde sydöst om befintliga grustag, som företaget vill utnyttja. Åkeriet håller på att få slut på gruset i nuvarande täkten och behöver mer. På sikt försvinner ett äldre boningshus, som utnyttjas för sommarboende, om täkten utvidgas.

Länstyrelsen har alltså redan givit klartecken för att sätta upp krossen. Nu funderar de över tillståndet för själva täktutvinningen.

Närmare byn

— Grustaget kryper närmare byn och fler fastigheter än nu kommer att få kännas vid de negativa sidorna i form av skövlad natur, buller, damm och kanske grundvattenproblem, säger en av grannarna till DD.

I skrivelsen till länstyrelsen påpekar undertecknarna att värdet på deras fastigheter riskerar sjunka och att de därför kan komma att kräva ersättning.

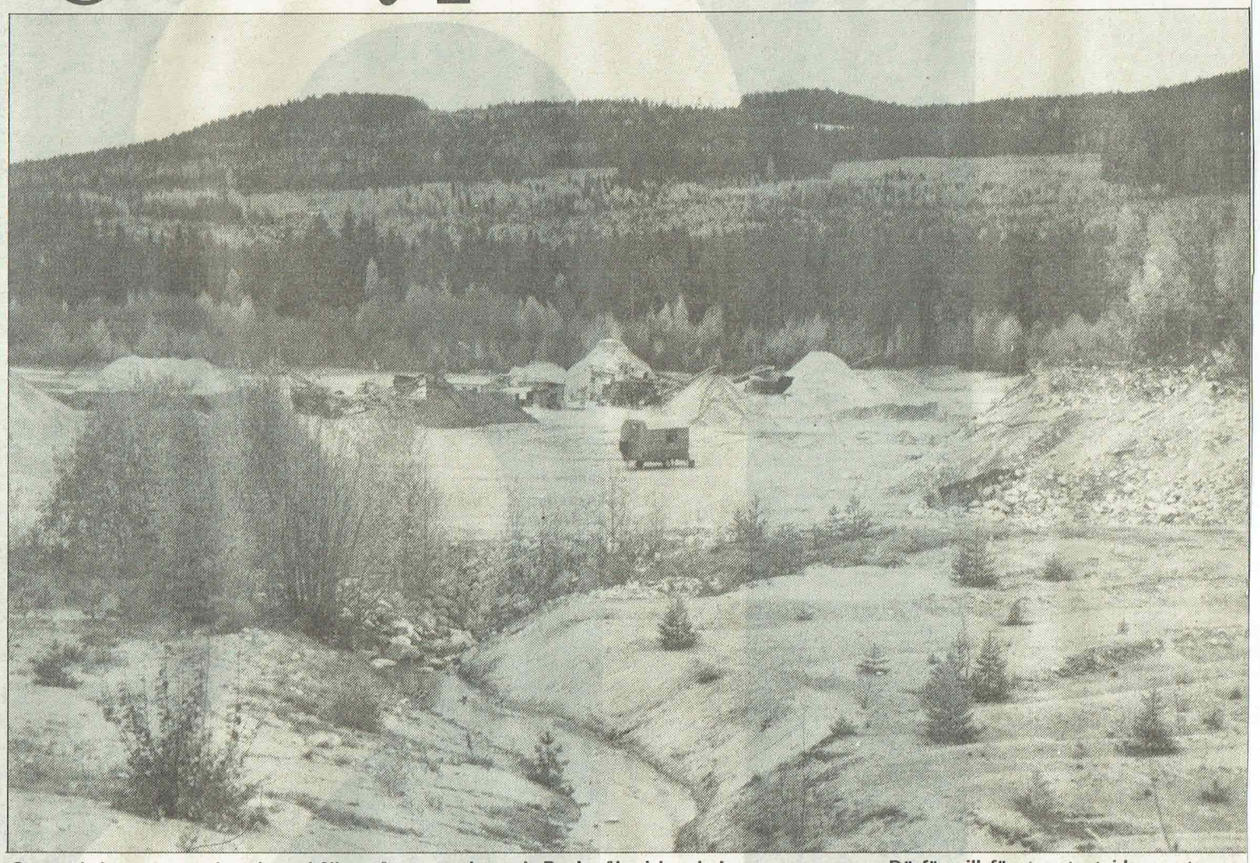

Gruset i den nuvarande täkten håller på att ta slut och Busks åkeri har behov av mer grus. Därför vill företaget utvidga mot sydöst.

Det är boende efter Nävbacksvägen och Olsjövägen som står bakom skrivelsen.

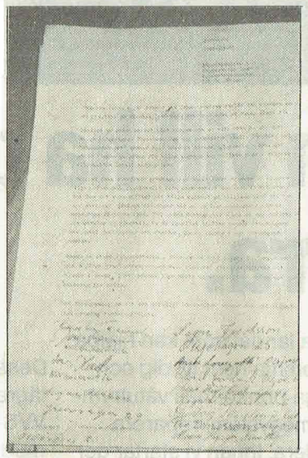

En skrivelse, där de närmaste grannarna till grustäkten (15 hushåll), protesterar

Länstyrelsen har givit företaget en prövotid på två år när det gäller krossen, bland annat efter tillstyrkan av hälso- och miljöskyddsnämnden.

Bullerdämpande åtgärder måste vidtas, enligt länstyrelsens beslut, exempelvis föreslås tystare maskiner. Även dammbekämpning krävs.

— Att vi tillstyrkte verksamheten, motiverar vi med att området redan är förstört ur miljöskyddssynpunkt, säger Göran Eriksson på Hälso- och miljöskyddskontoret. Det är bättre att satsa på vidare täktutvinning där, än att låta ett nytt område bli förstört.

50 decibel

Bullret är störande redan idag. Mätningar har givit värdena 46-52 decibel från den nuvarande crossen. För den nya sätts gränsen till 50.

De omkringboende hoppas att deras skrivelse i alla fall skall påverka länstyrelsen inför beslutet om tillstång för grustäkt. Men frågan är om inte skrivelsen kommer för sent, för att kunna stoppa täkten.

— Vi hade hoppats att täkten skulle försvinna helt nu när gruset är slut, men det tycks blir värre är tidigare, säger en av grannarna.

HANS-OLOF SUNDIN

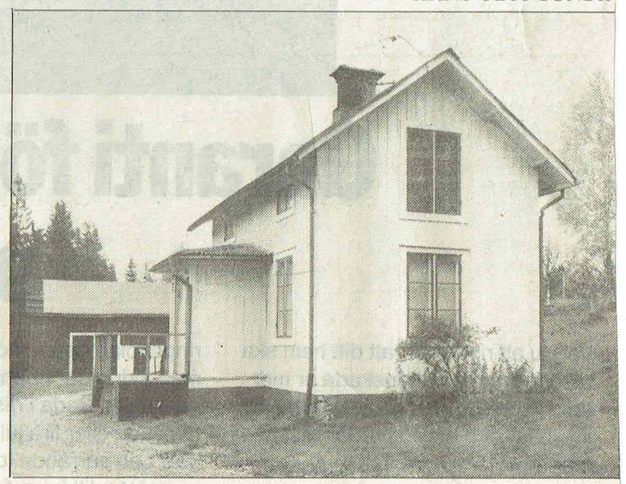

En äldre hus, använt till fritidshus, kommer såsmåningom att försvinna om tillstånd ges för nya täkten i Nävbacken.

Riksradions Bengt Emil Johnson: Torsdagen den 10 juli 1986

”Jag skriver poesi varje dag”

SAXDALEN (DD). — Har du sett Bessie Smith? Hon skall vara här någonstans!

???

— Bessie är vår kanin. Hon springer alltid lös. Nu kan jag inte hitta henne.

Upptakten till DD-intervjun med programdirektören vid Riksradion, Bengt Emil Johnson, blev ovanlig. Hans största bekymmer i sommar, nästan, är att hålla reda på familjens kanin, döpt till Bessie Smith-Johnson. Det kan vara en skön avkoppling från all turbulens och allt ståhej på Riksradion.

— Jag har just skrivit en dikt om Bessie, vill du läsa, frågar Bengt Emil, som inte bara är 'radiobyråkrat' utan också poet och kulturarbetare.

21 år se'n

Det var 21 år sedan som ICA-handlarns son från Räfvåla gav sig av till Sveriges Radio i Stockholm. 1966 hamnade den då 30-årige Bengt Emil på musikavdelningen. Så småningom blev han musikradiochef och sedan två år tillbaka är han andreman på riksradion efter Ove Joansson.

Det tycks alltid storma om radion. Joansson&Johnson har det hett om öronen.

— Att det blir bråk, oftast för öppen ridå, tror jag beror på att talfört folk engagerar sig, säger Bengt Emil. Det blir gärna lite överdrivet och tillspetsat. Men det är väl också ett tecken på vilken vikt mediet tillmäts.

Som i våras när radioledningen kom på att flytta kulturnytts sändningstid. Det blev ett våldsamt ståhej.

Ingen nedskärning

— Felaktigt påstods att vi var på väg att skära ned tiden för kulturprogram, säger Bengt Emil. Så är det inte. Men vi gick kanske fram lite för snabbt med en del förändringar och har korrigerat det efter tumultet.

Bengt Emil understryker att han värnar om de smala kulturprogrammen, de med låg lyssnarprocent.

— Allmänradion, alltså en radio i allmänhetens tjänst, skall ge folk det de vill ha, men också en chans att upptäcka det dom inte visste att dom ville ha, formulerar saxdalsgrabben elegant sin målsättning med radion och försvarar de smala anslagen.

Överlägsenhet

Radions överlägsenhet att nå ut i hemmen framhåller Bengt Emil flera gånger under samtalet.

Plötsligt far Bengt Emil upp ur fåtöljen, när några mystiska ljud hörs från dörren.

— Det är Bessie, som kommer hem, utropar han.

När kaninen gjort några språng i rummet och lägger sig ned för att

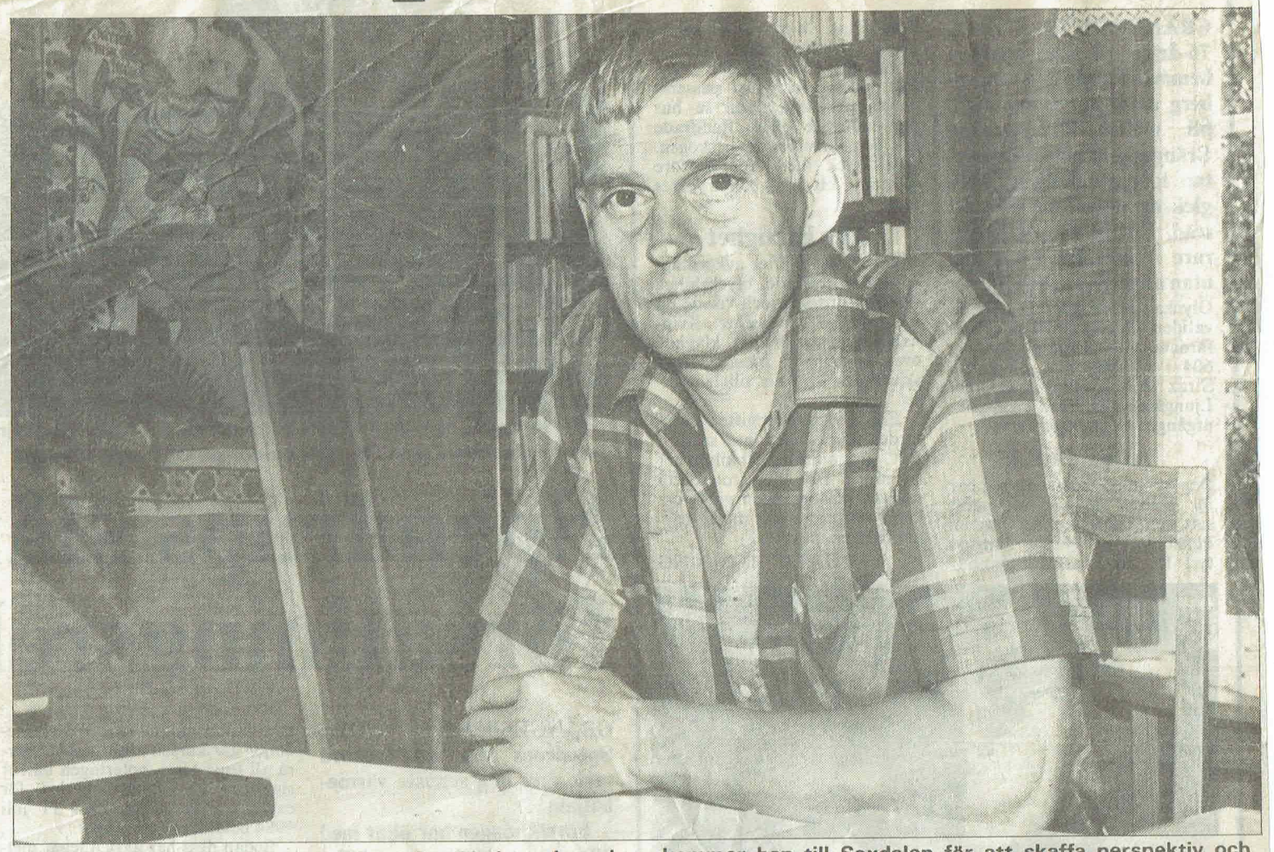

Bengt Emil Johnson har en tillvaro i Stockholm och en i Saxdalen, en tillvaro på radion och en som poet. Ofta kommer han till Saxdalen för att skaffa perspektiv och hämta inspiration, både för jobbet och diktandet.

närradio. I TV:n kommer den nog på ett eller annat sätt, tyvärr.

Höj licensen

Bengt Emil anser att licensen kan höjas istället. Den är idag lägre än för en rikstäckande tidning.

— Och då har du 2 TV-kanaler och snart 4 radiokanaler att välja på!

När det gäller satelliter är programdirektören allvarligt oroad. Han anser det bli ett hot mot svensk kultur och svenska språket. Ofta återvänder han till uttrycket 'kulturellt självförsvar'.

— Det är inte bara den så kallade finkulturen som hotas, utan även populärkulturen, hela vårt tänkande och strävanden att bevara språket, säger han och hetsar nästan upp sig.

Hur skall då svenska kulturen räddas?

Hjälp till!

— Alla måste hjälpa till, men riksradion är kanske viktigaste biten i kulturella självförsvaret, menar Bengt Emil. Radion är som en slags stamtrumma som håller samman stammen. Det är ju faktskt så att 78 procent av befolkningen någon gång varje dag lyssnar på radion.

Inför ordet radiobyråkrati slår

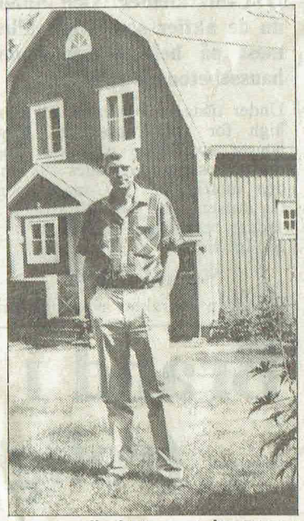

Programdirektören och poeten Bengt Emil Johnson framför sin farfars gamla hus där han vistas hela somrarna.

ringarna. Unga frilansare har kommit in på radion.

Bengt Emil tror att resurser även fortsättningsvis skall plockas fram genom mer rationaliseringar, ändrat arbetssätt och samarbete mellan riks- och lokalradio.

Programdirektören är optimist, när det gäller radions framtid. Och radion blir han trogen. Ledningsorganisationen är på väg att förändras, men förmodligen behåller Bengt Emil sin post med särskilt ansvar för P 2 med musikradio, minoritetsspråken och utbildningsradion.

Ny diktsamling

När det gäller Bengt Emils andra tillvaro, kulturarbetarens, är det snart dags för utgivning av 14:e diktsamlingen. Den heter 'Ordens fest' och kommer i augusti.

— Diktsamlingen handlar om hur ofta vi snackar bort oss och efteråt finns bara tomglasen kvar, säger Bengt Emil.

'Ordens fest' består av prosadikter. Det är en mycket vardaglig poesi, enligt honom själv.

Den som minns Bengt Emils experiment på 60-talet, som ofta var mångdimensionellt chockartade med bildlyrik och musik känner inte igen honom. Nu är det nästan rader vid busshållplatsen, på bussen, på tåget, ja kanske till och med i en paus i någon tuff mbl-förhandling på radion.

Den produktive dubbelarbetande saxdalingen har redan nästa bok på gång. Han skall skriva personliga bildtexter till Bruno Liljefors-bilder.

Radion är en tillvaro och diktningen en annan. Livet i Stockholm och livet i Saxdalen är likaså två vitt skilda bitar i tillvaron.

Bengt Emil kommer ofta hem till Saxdalen. Han bor hela somrarna i kåken som är farfars gamla hus med farfars fars hus några meter därifrån. Inom synhåll finns föräldrahemmet och familjens gamla igenbommade ICA-affär.

Fina kompisar

— Här har jag fina kompisar sedan barndomen, som jag umgås med, berättar Bengt Emil. När jag kommer från turbulensen och bråken på radion, tar på mig stövlarna och drar uppåt Saxberget, hamnar jag i en annan värld. Jag får perspektiv på tillvaron och hämtar inspiration.

Sommarsamtalet med Bengt Emil Johnson närmar sig slutet. Han skall göra lite radiojobb. I ar-

Torsdag 11 december 1986

Famil

Födelsedagar

Bengt-Emil fyller 50

— Författaren, programdirektören vid Riksradion och den genuine saxdalsbon Bengt-Emil Johnson ämnar fylla 50 år i morgon, fredag.

Bengt-Emil Johnson är född och uppväxt i Saxdalen och kan med visst fog fortfarande kallas saxdalsbo.

Till stugan i byn återvänder han nämligen så fort han hinner mellan pärmbärande i radiohusets korridorer, elektronmusikfestivaler och radierande i största allmänhet.

Än är det något vårtal som skall hållas, än är det något slags fågel som skall bekikas av ornitologen Johnson. Då blir det rakspår mellan Saltsjöbaden och Saxdalen. Handlar Johnsons pojke återvänder troget hem fast far hans har slagit igen boden.

Saxdalens IF drar också. En gammal B-lagsspelare står gärna och hänger vid staketet på Furuliden såvida det inte är någon speciellt rar fågelrackare som sitter och vrålar i någon trädtopp uppåt Olsjön till.

Då blir det kluvna lojaliteter i pörtet hos Johnson.

Fotboll är kultur, det har Johnson bestämt hävdat redan på sextiotalet och drog med sig hela den abstrakta poesins hejarklack till Furuliden och sparkade boll.

Reuterswärd, Hodell och Mats G. Bengtsson bjöd på täfjuttar så byborna häpnade.

Handlarns pojk har ofta fått byborna att häpna med sina ljud och skrivmaskinstecken, men han har alltid blivit förlåten. Åtminstone sen han gick till historien som den förste som har lyckats få in delar av ”Västansjö-Pluskens” skillingtryck ”Räfvåla fabrik” i sin bok ”Tal till folket”.

Jag tror inte hans underordnade i radiohuset vet vem ”Plusken” var, men Bengt Emil är förmodligen ordförande i dennes Fan Club om sådan existerar.

Bengt Emil Johnson har gått den långa vägen. Från lokalrevyn (där han sjöng ”Vit slafhandel” av Stikkan Anderson) till maktens moduler på Ladugårdsgärde.

Det trodde dom nog inte i Sörbyn och Norrbyn, där pojkvaskern började klinka på piano och skriva fotbollsreferat från Saxdalen—Vikmanshyttan i DD.

Nu vet dom.

BERTIL DANIELSSON

Bengt Emil Johnson blir 50 i morgon.

Esstvätten i Saxdalen har tvättat bort dåligt rykte

1986

Esstvätten i Saxdalen har gått med vinst för första gången. Ägarna Nils-Erik Larsson, 30, och Eva-Marie Östh, 36, ser framtiden an med tillförsikt. Enda mörka molnet är landstingstvättarna i Fredriksberg och Falun.

– Den konkurrerar inte med oss på samma villkor. Eftersom där inte finns några privata intressen finns inte heller något resultatkrav. Tvätten i Fredriksberg, till exempel, har förbyggt sig och dumpar nu priserna för att slå ut oss.

Ännu har dock inte Nya Esstvätt AB märkt av den hårdnande konkurrensen särskilt mycket. Företaget går bättre och bättre, i stort sett för varje dag.

– Det budgetår som gick ut den 30 juni, är vårt första vinstår. Visserligen blev vinsten bara några tiotusentals kronor men den visar ändå att vi hela tiden har varit på väg åt rätt håll. Och nästa år hoppas vi att överskottet blir omkring 100 000 kronor, säger Eva-Marie Östh, som sköter de administrativa sysslorna vid tvätten.

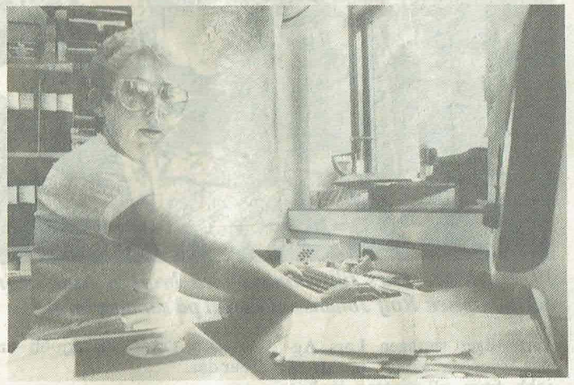

Jag hade aldrig tidigare varit egen företagare och suttit och räknat ut löner. Det var en utmaning att ta över Esstvätten, säger Eva-Marie Östh. Nu har hon och Nils-Erik Larsson förvandlat den forna skandaltvätten till ett vinstgivande företag.

"Stora saker på gång"

1986 kan bli ett riktigt lyckosamt år för tvätten. Eva-Marie berättar att "vi har en del stora saker på gång". Det handlar om en eller flera storkunder vars flerårskontrakt med andra tvätterier snart går ut.

Esstvätten har haft sina krokar ute och om vi förstår Eva-Marie rätt så är de som krokarna är avsedda för, på väg att nappa och det rejält.

– Vi hoppas på ett definitivt besked i september.

Tvätten omsatte det senaste budgetåret 3,3 miljoner kronor. Det innebär att omsättningen ökat med jämnt en miljon kronor sedan det första bokslutsåret, 1983–84.

Hyr arbetskläder

Ständigt tillkommer nya kunder, både kommuner och företag. Ludvika, Smedjebacken, Ljusnarsberg, Strängnäs, Köping och Arboga är de kommuner som för närvarande anlitar saxdalstvättens tjänster.

Spendrups bryggeri i Grängesberg hyr arbetskläder av tvätten som givetvis också tvättar dessa kläder. Andra företag som finns med i kundregistret är Centro-Morgårdshammar, Fermenta i Strängnäs och Bofors i Åkers styckebruk.

Vid Nya Esstvätt arbetar i dag 14 personer, varav tre i Smedjebacken. Där öppnades en filial för ungefär ett år sedan och i Smedjebacken tvättas all industritvätt.

Mycket övertid

– Här i Saxdalen tar vi hand om tvätten från kommunerna, bland annat sängkläder. Det var nödvändigt att öppna en filial. Här trampade vi nästan på varandra ett tag.

Tvätteriutrustningen i Saxdalen klarar att ta hand om mer tvätt. Men får tvätten nya storkunder blir det med stor säkerhet aktuellt att nyanställa.

– Redan i dag arbetar personalen mycket övertid. Enligt schemat ska de arbeta sex timmar om dagen, från 6.00–12.30 med en halvtimmes lunch. Men ofta arbetar de istället till 14.30.

Eva-Marie Östh och Nils-Erik Larsson är måna om att framhålla personalens insats som de anser ha varit beundransvärd. Utan personalens lojala inställning skulle det ha varit svårt att få tvätten på fötter.

Själva arbetar de över för det mesta och Nils-Erik sticker inte under stol med att han ibland nog har ångrat att han gav sig in i tvätteribranschen för 3,5 år sedan.

– När andra åker på semester och när vanliga anställda tjänar mycket mer än en annan så kan man fundera lite.

– Jag har sett det här som en utmaning och jag har gett mig den på att göra tvätten till ett lönsamt företag, inflikar Eva-Marie. Fast det har varit tre fruktansvärt kämpiga år.

I höst väntar kanske också en kamp med kommunledningen. Då går nämligen det fleråriga hyresavtalet ut. Esstvätten har betalat en (1) krona i årshyra.

Hyran och framtiden

Kommunens ekonomi är allt annat än i god form och det är tveksamt om kommunfullmäktige godkänner ett lika förmånligt hyresavtal ännu en gång. Det tror inte heller Eva-Marie Östh.

– Vi har inte råd att betala marknadsmässig hyra. Men vi ska betala månadshyra, även om vi kanske inte är beredda att betala 10 000 kronor i månaden. Och nog är väl kommunen mera betjänt av att tvätten lever vidare än att vi tvingas slå igen på grund av för höga hyreskostnader?

Text: Torbjörn Granling
Foto: Eie Rask

En av Esstvättens kunder är läkemedelstillverkaren Fermenta i Strängnäs. I tvättens åtaganden ingår att

På Esstvätten i Saxdalen är det högsta tempo hela sommaren. Företaget varken

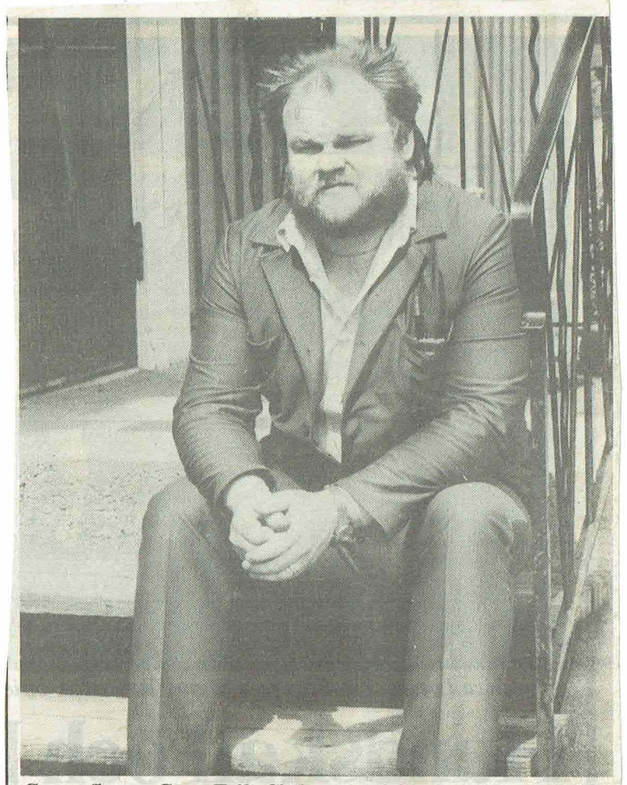

Snart flyttar Sven-Erik Sjöberg ut från de trånga lokalerna i centrala Saxdalen. Om några månader återfinns byns ICA-butik i Gamla mässen.

Till årsskiftet får Saxdalen en "ny" butik

I höst börjar ICA-handlaren Sven-Erik Sjöberg i Saxdalen om- och tillbyggnaden av sin nya affärsfastighet. Förhoppningen är att affären ska öppnas lagom till årsskiftet.

– Det är bara byggnadslovet som fattas, sedan kan vi dra igång. Jag förväntar mig positivt besked från byggnadsnämnden i augusti, säger Sven-Eik.

Han och makan Solveig har köpt Gamla mässen av Boliden. I den fastigheten har tidigare bland annat förekommit lunchservering till gruvanställda.

ICA-butiken är i dag belägen mitt i centrala Saxdalen, mitt emot posten. När byggprojektet

meter söderut men detta ser inte Sjöbergs som någon direkt nackdel.

Större lokaler

– Läget är fortfarande ganska bra. Men den stora fördelen är att vi får tillgång till betydligt större lokaler. För närvarande har vi bara cirka 75 kvadrat så nog är det trångt här i butiken.

Om- och tillbyggnaden av Gamla mässen beräknas kosta "några hundratusentals kronor". Sjöbergs tycker inte det finns någon anledning att offentligt redogöra mer i detalj för kostnaderna.

Sven-Erik och Solveig har drivit ICA-butiken i ett par års tid. Vad de nuvarande butikslokalerna ska användas till i framtiden

Färgsprakande fält sprang ”DD-joggen”

SAXDALEN (DD). Det varma soliga höstvädret bidrog i allra högsta grad till en trivsam ”DD-Jogg” i Saxdalen i lördags. Med 67 deltagare på startlinjen blev det ett färgsprakande fält som sprang ut från Furulidens fotbollsplan upp mot Nävbacken och sju ganska krävande kilometrar.

I ”DD-Joggen” förenas tävling med motion. Till den förra kategorin räknas trion Per Stenkvist, Forssa, Jan Lundeberg, Saxdlane, och Alexander Jansa, Ludvika, som sprang sju tuffa kilometrar på drygt 25 minuter och blev tättrio i mål.

Först efter målgång hade dessa tid att dricka arrangörerna Saxdalens IF:s sportdryck och den yngste, Alexander Jansa, fick många erkännande ryggdunkar för väl genomfört lopp. Efter släntrade t ex pappa Garry Johansson och mamma Ing-mari Jansa. Vilken löparfamilj!

□ Alla fick pris

Motion fick Gerd Wallman som sprang och gick om vartannat med tre av ”DD-Joggens” yngsta Per och Margareta Pålsson samt Anders Wallman. Men även de tog sig runt och kvitterade nummerlapparna mot plaketter och utlottningspris. Bland pris föresten fick Mats Olov Olsson, Borlänge, en kuriös ”Kula mä’ bara DD-Joggen på”.

Lördagnes strängaste prestation svarade utan tvekan 72-årige Einar Norberg, Borlänge, för. Han klev upp i ottan hemma på Källgatan 24 cyklde de sex milen till Saxdalen, ställde upp i ”DD-Joggen” och cyklade efteråt hem igen.

— Ingen fara med mig, vinkade Einar glatt och svingade benet över sadeln, när jag är hemma i Borlänge ikväll har jag cyklat 675 mil i sommar.

Tala om krutgubbar!

□ Bengt-Emils comeback

En uppmärksammad ”comeback” noterades i form av radiochefen Bengt-Emil Jonsson i joggarmundering. 1979 ville vi minnas saxdalssonen åkte Vasaloppet senast. Sedan har det varit si och så med motionerandet.

— Jodå, vi sporrar varandra i Sveriges Radios Idrottsklubb. Jag har kommit igång med träning 3—4 gånger i veckan, ungefär en mil varje gång och sprang senast Radio-KM en mil, på 50 minuter, säger Bengt-Emil.

— Maraton, nähä, det är för långt för mig. DD-Joggen i år var delmål för att orka ta Ljungåsenrundan 1987. Men till Jan Svanlunds och Olle Söderlunds löparklass kommer jag aldrig, säger Bengt-Emil Johnsson som i ”DD-Joggen” noterades för tiden 39 minuter 18 sekunder, drygt fem minuter per kilometer.

Fotnot: Läs om Ljungåsenrundan som gick samtidigt med ”DD-Joggen” på sporten.

BOO ERICSSON

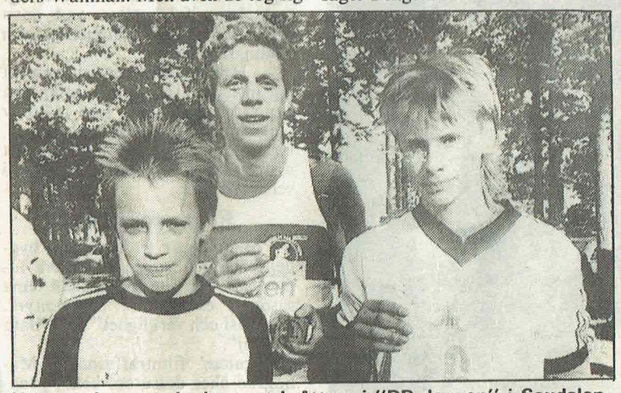

Här är trion som hade mest bråttom i ”DD-Joggen” i Saxdalen fr v Alexander Jansa, Ludvika, Per Stenkvist, Forssa, och Jan Lundeberg, Saxdalen.

DD-Joggen 1986-1011 Resultat: 1. Per Stenkvist Forssa 25.27, 2. Jan Lundeberg Saxdalens IF 25.33, 3. Alexander Jansa Ludvika 25.39, 4. Lars-Erik Lindqvist Korsnäs 25.43, 5. Sten Ahlbäck Heros 25.55, 6. Östen Johansson Lesjöfors 26.03, 7. Garry Johansson Ludvika 26.13, 8. Kenny Hedman Saxdalens IF 26.38, 9. Joakim Lindström Vikmanshyttan 27.01, 10. Emil Andersson Ludvika 27.15, 11. Rune Goldwitz Saxdalens IF 27.29, 12. Kenneth Lundell Heros 28.57, 13. Göte Andersson Lesjöfors 29.08, 14. Bengt Thors Ludvika 29.15, 15. Rolf Hahne Saxdalens IF 29.21, 16. Göran Eriksson Ludvika 29.33, 17. Peter Betti Saxdalens IF 29.45, 18. Krister Björkman Lesjöfors 29.48, 19. Nils Johan Persson Källbottens IK 30.11, 20. Sven-Olof Dahlgren IFK Nora 30.28,

21. Lars Persson Källbottens IK 30.38, 22. Sigrid Nordli Saxdalens IF 30.46, 23. Evald Ahlskog Källbottens IK 31.04, 24. Pecka Surakka Saxdalens IF 31.28, 25. Conny Friolund Saxdalens IF 31.32, 26. Roger Nitsche Saxdalens IF 31.35, Lars Persson Saxdalens IF 31.35, 28. Magnus Lindström OK Malmia 31.36, 29. Tord Persson Borlänge 31.47, 30. Hans-Ingvar Persson Ludvika 32.00, 31. Solveig Andersson Sunnansjö 32.04, 32. Hans Haglund Saxdalens IF 32.18, 33. Mats Olof Olsson Borlänge 32.20, 34. Anders Persson Källbottens IK 33.06, 35. Bengt Karlsson Idkerberget 33.29, 36. Per Lundgren OK Malmia 34.04, 37. Johan Persson Saxdalens IF 34.06, 38. Willner Bagger Vulcanus 34.08, 39. Bengt Lundgren Grängesberg 34.18, 40. Berit Grundström Säter 34.22,

41. Gunnel Holmberg Ludvika 35.12, 42. Jan Wik Saxdalens IF 35.56, 43. Patrik Hedlund Saxdalens IF 36.04, 44. Mikael Hedlund Saxdalens IF 36.18, 45. Kjell Hedlund Saxdalens IF 36.20, 46. Gunnel Persson Ludvika 36.46, 47. Ing-Mari Jansa Ludvika 37.07, 48. Kalle Wikström Mockfjärd 37.39, 49. Sören Sundqvist Smedjebacken 37.42, 50. Cecilia Nilsson Näs IF 38.04, 51. Monika Eriksson Ludvika 38.23, 52. Bengt-Emil Johnsson Saxdalens IF 39.18, 53. Birgitta Gustafsson Borlänge 39.49, 54. Björn Trondset Smedjebacken 41.05, Roland Dahlbäck Borlänge 41.05, 56. Lars Johansson Saxdalens IF 45.26, 57. Einar Norberg Borlänge 49.00, 58. Rikard Pettersson Söderbärke 49.16, 59. Gunvor Nilsson Näs IF 49.40, 60. Sara Pålsson Saxdalens IF 57.31, 61. David Pettersson Söderbärke 58.22, 62. Robert Pettersson Söderbärke 58.52, 63. Conny Pettersson Söderbärke 58.53, 64. Anders Wallman Saxdalens IF 74.17, 65. Per Pålsson Saxdalens IF 74.21, 66. Margareta Pålsson Saxdalens IF 76.50, 67. Gerd Wallman Saxdalens IF 76.50.

Jätte-lyft i snö-storm

□□□ Fredagen innebar ett ordentligt lyft för kraftbolaget Västerbergslagens Energi AB.

28 jättelika stålkonstruktioner efter den nedmonterade kraftlinjen mellan Saxdalen och Kallhaga hämtades fram ur terrängen.

Jobbet gjordes med helikopter och på mindre än ett par timmar.

Med tanke på snöovädret och kastbyar var det ingen som trodde att jobbet skulle kunna genomföras.

Men då hade dom inte räknat med helikopterakrobaten Gunnar Falk och hans skicklighet.

– Sidan 8 –

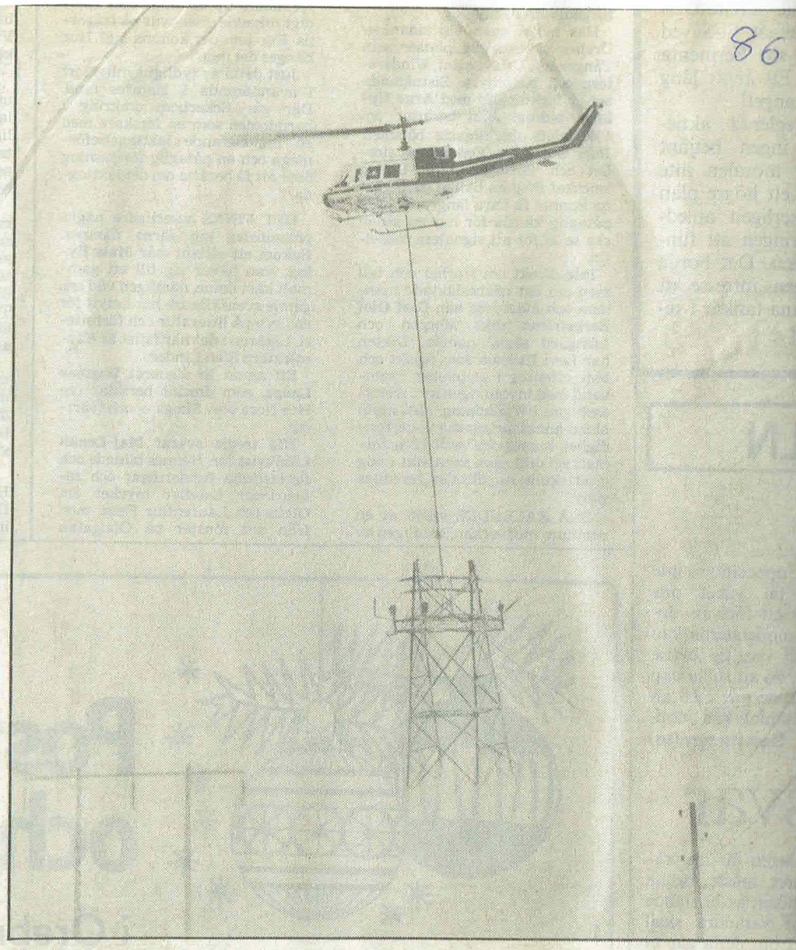

● *Ett precisionsjobb, verkligen, och en imponerande flyguppvisning. Det var inte meter till godo till de nyuppsatta linjerna, när helikoptern singlade ner linan för att häm stålskeletten ur terrängen. (Foto: J-O Schröder)*

Vårt dagliga bröd

☐ ☐ Deggrytan snurrar. På bandet kommer den utkavlade degen. Händer klipper och formar.

☐ ☐ Vagnen med bakplåtar skramlar iväg mot ugnen. Munkarna kokar.

☐ ☐ Färdigt bröd på svalning, sedan ned i påsar. Den första bilen åker.

☐ ☐ En helt vanlig morgon vid Wickes Bröd i Saxdalen, numera det enda större bageriet i trakten.

Det är snart 40 år sedan Harald Wikström tog över dåvarande Nilssons Bageri i Saxdalen.

Det där med Nilsson lät därför inte så bra. Dessutom visste inte alla vem Harald Wikström var om inte smeknamnet ''Wicke'' också nämndes.

Saken var klar. Wickes Bröd hade sett dagens ljus och gör det fortfarande.

Idag heter den glade bagaren **Hasse Wikström.** Däremot är det lite si och så med dagens ljus för hans del. Åtminstone under vinterhalvåret.

Klockan 4 är han som förste man på plats i bageriet. Utom på måndagar och fredagar förstås. Då börjar han kl 3.

— Visst har det hänt någon gång att jag försovit mig men aldrig så mycket att leveranserna blivit försenade, säger Hasse Wikström som svar på den givna frågan.

Att han skulle ta över ruljansen när fadern gick bort för tre år sedan var givet.

— Jag började direkt efter skolan och har sedan dess varit här på heltid. Med andra ord från 1955 då han var 14 år.

Bland de övriga som jobbar i bageriet finns Hasses son Per och en inte alltför djärv gissning är att det en dag blir en repris av historien.

Idag är det sammanlagt nio personer sysselsatta i företaget. Åttabor på gångavstånd från arbetsplatsen. Den nionde är arbetsstyrkans långpendlare eftersom hon bor ända borta i Grängesberg.

Bandet går

När Hasse varit igång tre timmar får han sällskap av det första arbetslaget. **Simon Lorenzotti,** trotjänaren **Nisse Jakobsson** och **Satu Nesila** ställer upp vid bakbordet.

Bandet på bordet startas och snart rullar den jästa och utkavlade degen fram. Vana fingrar slänger ut mjöl på bordet och formar degen som sedan läggs upp på bakplåtar.

I princip händer alltså samma sak som hemma på köksbordet, men i något större skala förstås. Åtta ton mjöl och 400 kg jäst i månaden, samt sirap levererad i ekonomiförpackning typ oljefat är uppgifter som understryker detta.

Plåtarna staplas i en hög vagn och efter ett besök i jäsningsrummet körs de in i ugnen. Den klarar 120 limpor eller 450 bullar i stöten, men är ändå för liten.

Inom kort har den gjort sitt och byts ut mot en dubbelt så stor ugn.

Det färdiggräddade brödet ställs på kylning en stund bland annat för att undvika fukt i påsarna. Därefter är det dags för det andra arbetslaget att komma med i handlingen.

Brödet stoppas i plastpåsar av

delen av schemat är över och två bageriarbetare förvandlas till chaufförer.

Först iväg är Simon Lorenzotti och en stund senare rullar nästa bil med Nisse Jakobsson bakom ratten.

Maskiner

Samtidigt som brödhyllorna fylls i butikerna övergår Hasse Wickström till andra och något mindre tidsbundna produkter. Den här förmiddagen står bland annat tårtor på programmet.

— Så här vispar vi grädde, säger han och demonstrerar en köttkvarnsliknande maskin.

Upptill hälls grädden i. Ut kommer den vispad och klar. Enkelt och praktiskt, inte minst under den allt längre säsongen för semlor.

Det här är bara ett exempel på hur arbetet förändrats och förenklats sedan den tid då Hasse Wikström fick bära ved till den veduppvärmda ugnen.

Idag är det eluppvärmning som gäller.

— Enda nackdelen är strömavbrotten. Då står vi där. Visserligen finns det möjlighet att hetta upp en av ugnarna med ved, men det tar tid och i så fall skulle helst strömavbrotten förvarnas dagen innan.

Den eldrivna deggrytan som nämndes inledningsvis är ett annat men idag hopplöst gammalmodigt exempel.

— Rena stenåldern. Numera finns grytor som rör ihop degen på tjugo sekunder. De snurrar så fort att det krävs kylvatten för att inte degen ska förstöras.

Han berättar om hypermoderna bagerier där det mesta är datastyrt och betjänas av ett fåtal knapptryckande bageriarbetare.

Färskvara

Sedan har de i konserveringsmedel så brödet håller sig flera veckor, fortsätter han och skakar på huvudet.

— För mig är bröd en färskvara som inte ska vara bakat långt i förväg. Därför kör vi inte längre än till Fredriksberg med våra bilar så att brödet håller sig färskt.

— Jag tycker det är vansinne att frakta omkring bröd hundratals mil.

Bland de nymodigheter han trots allt tvingats acceptera är det skivade brödet. Av en beställning på 80 formfranskor är bara ett par oskivade.

— Brödet torkar mycket fortare och blir förstört. Enda fördelen har de som förvarar brödet i frysen och bara plockar fram ett par skivor åt gången. Några större förändringar av sortimentet har inte skett under åren. Pain riche och baguette är i stort sett de enda nykomlingarna.

Samt, på senare tid, det osötade fullkornsbrödet.

Göran förser Saxdalen med kabel-TV

□□Göran Berglund i Saxdalen är idag 30 år gammal och en kille, som har stort intresse för teknik. Det intresset har han haft sedan "barnsben":

□□– Jag har alltid tyckt om att skruva på rattar och trycka på knappar, säger han själv.

□□Och det här intresset kan nu leda till, att han förser hela Saxdalen med kabel-TV.

– Jag kan förse hela byn med kabel-TV utan några större besvär, berättar han.

Och redan till hösten skall kabel-TV projektet påbörjas i Saxdalen. Det blir då en mindre mängd fastigheter som kommer att få möjligheter att titta på sammanlagt 22 kanaler!

Företag

Tillsammans med kompisen Jerry Persson driver Göran ett företag – Nordtel – i Stockholm. Göran och Jerry är arbetsgivare åt totalt 37 anställda, varav 16 personer är från Ludvika.

– I Stockholm finns det hur mycket jobb som helst inom den här branschen, berättar Göran Berglund. Den första anläggning vi satte upp i Stockholm försörjer idag cirka 20 000 personer med kabel-TV.

Just nu håller Göran och Jerry och deras anställda på med ett stort kabel-TV-projekt i Tyresö, ett projekt som omfattar sammanlagt 990 lägenheter.

Teknikdåre

Och allt det här – samt den framtida kabel-TV:n i Saxdalen – kan man tacka Göran Berglunds intresse för elektronik.

– Jag har nog alltid varit något av en elektronikdåre, beskriver han sig själv.

Riktigt fast blev han för tre år sedan, då kabel-TV och sattelitsändningar gjorde sitt intrång på TV-marknaden.

– Det var oerhört spännande med satellitsändning-

– Nej, varför skulle jag göra det. Det är så oerhört intressant med elektronik och lika spännande fortfarande med alla satellitsändningar.

Själv tittar Göran aldrig på svensk TV. Han har naturligtvis en egen parabolantenn på taket på sitt hus i Saxdalen och med några enkla handgrepp har han tillgång till 22 olika TV-program att välja på.

– Det blir ju ett helt annorlunda utbud av program man har att välja bland än de två kanaler som finns i Sverige.

Saxdalen

Och snart kan vissa delar av den övriga befolkningen i Saxdalen också ta emot satellitsändningar och kabel-TV.

Ta upp antenner

– Kompisen håller på att köpa en ny fastighet med bättre tak, så att vi kan ta upp de antenner som behövs för att erbjuda Saxdalens befolkning ett bättre programutbud i deras TV-apparater.

– Återstår att se hur många det är som vill vara med i det här projektet, säger slutligen elektronikdåren Göran Berglund i Saxdalen.

Göran Berglund kommer så småningom att kunna förse hela Saxdalen med kabel-TV med hjälp av parabolantenner.

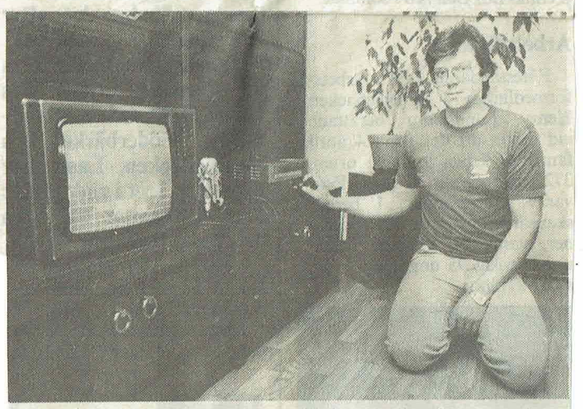

Så här ska det se ut redan till hösten i många vardagsrum i Saxdalen. Med lite vridningar på en ratt passerar